

NEDERLANDS LITERAIR
PRODUCTIE-
EN VERTALINGENFONDS

JAARVERSLAG 2003

VOORWOORD

Wie Productiefonds zei, zei Rudi Wester. Dat was overdreven, ze had het geluk in haar jaren als directeur een buitengewoon bekwaam en enthousiast team aan te voeren – en zonder dat geluk vaart niemand wel. Maar zij gaf het team een gezicht. Haar persoonlijkheid, haar ontembare en aanstekelijke energie raakte verweven met het beeld dat men zich van het Fonds had gevormd, hier en in het buitenland. Niet alleen het Fonds, maar de Nederlandse literatuur heeft veel aan haar te danken.

Het was dus schrikken toen ze haar vertrek aankondigde. Weliswaar zou zij haar werk als voorvechtster van de Nederlandse cultuur elders onverminderd voortzetten, en het bestuur, de medewerkers en de relaties van het Fonds hebben haar van ganser harte bedankt, uitgezwaaid en succes toegewenst, maar bezorgd waren we intussen wel. Wat moet een Fonds dat plotseling zijn gezicht verliest? Waar vonden we zo gauw haar evenbeeld?

Haar evenbeeld hebben we niet gevonden, haar evenknie wel. Henk Pröpper, haar voorganger als cultureel attaché en directeur van het Nederlands Instituut in Parijs, bleek bereid haar op te volgen als directeur van het Productiefonds. Ook hij is gepokt en gemazeld in de Nederlandse letteren, ook hij heeft zijn sporen verdiend als pleitbezorger ervan. Hij heeft inmiddels de leiding overgenomen op zijn eigen manier, met gedeeltelijk andere accenten die in dit jaarverslag al zichtbaar beginnen te worden, maar met dezelfde competentie en dezelfde gedrevenheid. Hij kan daarbij rekenen op het volle vertrouwen van de medewerkers en van het bestuur.

Het aanzien van de Nederlandse literatuur in het buitenland is in de afgelopen periode sterk toegenomen. Het Productiefonds van Wester heeft daaraan een onmiskenbare bijdrage geleverd. Nog lastiger is de taak, dit internationale aanzien in de komende periode te handhaven en te verdiepen. Het Productiefonds van Pröpper zal daaraan hard en weloverwogen werken.

AAD NUIS
voorzitter

BESTUUR

Het bestuur bestond in 2003 uit de volgende personen:

AAD NUIS, voorzitter	DAPHNE MEIJER (tot september)
ARY LANGBROEK, vice-voorzitter	TINEKE STEENMEIJER-WIELENGA (tot februari)
MARIJKE MEIJER DREES, secretaris	HYLKE TROMP (vanaf februari)
RIEN VERHOEF, penningmeester	CHRISTA WIDLUND (vanaf september)
JOZEF DELEU	

Vergaderingen

In 2003 vonden in totaal tien bestuursvergaderingen plaats, waaronder een beleidsdag, waarop bestuur en directie het toekomstige beleid en aanverwante kwesties bespraken.

MEDEWERKERS

Het personeel van het NLPVF bestond in 2003 uit de volgende medewerkers:

<i>naam</i>	<i>functie</i>	<i>dienstverband (gemiddeld)</i>
PETER BERGSMA	Directeur Vertalershuis	60%
DICK BROER	Beleidsmedewerker publicaties, website en systeembeheer	100%
CISCA CORDUWENER	Secretariaatsmedewerker	50%
TOM VAN ECK	Beleidsmedewerker binnenland en poëzie (tot 1/11)	80%
ANNELIES FONTIJNE	Beleidsmedewerker kinder- & jeugdliteratuur	57,5%
LIENEKE FRERICHS	Hoofd binnenland & coördinator Stichting Nederlandse Literaire Klassieken	60%
ONNO DE GRAAFF	Financieel medewerker	80%
MARLIES HOFF	Documentaliste	60%
BARBARA MAZZOTTA	Assistent vertaalbeleid / directiesecretariaat (vanaf 24/2)	80%
ELISABETH MEYER	Waarneming vertaalbeleid / directiesecretariaat (tot 1/2)	80%
BARBARA DEN OUDEN	Medewerker Vertalershuis, proefvertalingenbeleid en buitenlandse beurzen	80%
BAS PAUW	Beleidsmedewerker Schrijversprogramma Buitenland & Bezoekersprogramma Buitenland	90%
TIZIANO PEREZ	Beleidsmedewerker Buitenlandse Manifestaties	100%
EVELINE POLMAN	Secretariaatsmedewerker	80%
HENK PRÖPPER	Directeur (vanaf 1/9)	100%
MAARTEN VALKEN	Beleidsmedewerker literaire non-fictie	100%
MARIA VLAAR	Senior beleidsmedewerker buitenland & interne organisatie	80%
LEO WERNAERT	Facilitair medewerker Vertalershuis	32%
RUDI WESTER	Directeur (tot 1/9)	100%

INLEIDING

Het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds heeft een bijzonder jaar achter de rug, inderdaad ook vanwege het vertrek van de directeur, Rudi Wester, die het Fonds zozeer gezicht heeft gegeven. Mijn aantreden in september 2003 liep zo ongeveer samen met het begin van de Cultuurnota-procedure, hetgeen mij in de positie bracht onmiddellijk (nieuw) beleid te moeten formuleren. Dan is het gelukkig te constateren dat veel van de raderen van het Fonds gesmeerd lopen en dat de zo geroemde slagkracht van het Fonds geen mythe is. Die punch te behouden is een eerste opdracht, voor de rest is alles een kwestie van stijl en visie, als de stoten maar goed geplaatst zijn. Essentieel blijft alles in het werk te stellen om de presentie van de Nederlandse literatuur en Nederlandse auteurs in het buitenland te bevorderen en de diversiteit van de Nederlandse literatuur mede te waarborgen en te stimuleren. Beide dimensies van het Fonds hebben ook in 2003 hun grote nut bewezen.

In 2003 ontving het NLPVF 157 aanvragen voor subsidie van vertaalkosten, het hoogste aantal in het bestaan van het NLPVF. In totaal werd in 2003 het bedrag van € 420.494,- aan vertaalsubsidies toegekend. Opvallend daarbij is dat het aandeel aanvragen uit de zogenaamde 'prioriteitstalen' (Engels, Frans, Duits) jaarlijks langzaam daalt, wat impliceert dat de Nederlandse literatuur in meer landen en talen begint door te dringen en er een steeds duidelijker plek verovert. In 2003 kwamen er bijvoorbeeld 9 aanvragen uit Spanje en 5 uit Rusland. Het aandeel non-fictie steeg in 2003 opnieuw; daarmee begint de Nederlandse literatuur in verschillende genres betekenis te krijgen. De aanstelling van een speciale medewerker poëzie moet de komende jaren ook aan onze poëzie internationaal de aandacht geven die zij verdient.

Het Vertalershuis ontving in 2003 36 vertalers van 20 verschillende nationaliteiten, plus een Canadese gastauteur, er werden in totaal 50 verblijfsbeurzen uitgekeerd. Daarmee is het Vertalershuis een uiterst belangwekkende spil in het vertaalbeleid van het Fonds dat erop gericht is steeds meer vertalers van hoge kwaliteit te betrekken bij het vertalen van onze literatuur. Zij zijn echter ook ambassadeur van onze literatuur en in veel gevallen betrokken bij de werving en opleiding van nieuwe vertalers. Het huidige bestand aan kwalitatief goede vertalers bevat 388 namen.

In Nederland zelf werden 29 subsidieaanvragen voor productiekosten positief beoordeeld, voor in totaal een bedrag van € 180.436,-. Het betreft hier uitgaven van oudere literatuur, Nederlandstalige essaybundels, Friestalige essays en poëzie, uitgaven met een literair-historisch karakter, vertalingen in het kader van het Intercultureel letterenbeleid en projecten met betrekking tot de Nederlandse gebarentaal. Groot belang blijft het Fonds hechten aan de uitgaven in de Deltareeks, de Nederlandse literaire klassieken. Daarnaast werd er structureel steun verleend aan elf Nederlandstalige tijdschriften en twee Friestalige tijdschriften. In het kader van de boekenweek wordt met steun van het Fonds aan een Nederlands literair tijdschrift extra publicitaire aandacht gegeven. Dit gebeurt in overleg met de CPNB.

Met de kinder- en jeugdliteratuur gaat het goed in Nederland. De aandacht in kranten en tijdschriften blijft echter achter, dit is verbazingwekkend gezien het belang dat nationaal, ook van overheidswege wordt gehecht aan het lezen en leesbevordering. Het Fonds heeft in 2003 een begin gemaakt met het sensibiliseren van kranten en weekbladen om het tij te keren.

Het Fonds organiseerde verschillende literaire manifestaties in het buitenland. De grootste was uiteraard in het kader van de Parijse Salon du Livre, waaraan 51 Nederlandstalige auteurs deelnamen. Rond die presentatie verschenen vele Nederlandse werken in vertaling, waarmee een

goede en gunstige bodem is gelegd. Verder waren er, naast tal van kleinere, belangrijke presentaties in Lissabon, en in Sint-Petersburg in het kader van de statelijke manifestatie ‘Days of Dutch Culture’.

Alle grote boekenbeurzen werden in 2003 bezocht en bemand met een stand (Frankfurt, Londen, Bologna), en ofschoon de internationale conjunctuur nog altijd niet bijzonder gunstig is, bleef de belangstelling voor de Nederlandse literatuur groeiend. Dat kan niet alleen omdat er zulke goede schrijvers zijn, maar ook veel goede vertalers en de wil in het buitenland ook kleinere culturen te ontdekken. Daaraan een substantiële bijdrage te blijven leveren is de grote taak van het NLPVF.

HENK PRÖPPER
directeur

1 BINNENLAND

1.1 Letterkundige boekuitgaven

In 2003 ontving het Productiefonds 37 subsidieaanvragen. Het bestuur honoreerde 29 aanvragen, waaronder zeven uit 2002. Vijf aanvragen werden afgewezen op formele gronden, vier aanvragen op inhoudelijke gronden. Over zes aanvragen kon in 2003 nog geen beslissing worden genomen. Het totaal toegekende subsidiebedrag bedroeg in 2003 € 180.436,- (2002: 31 aanvragen, € 286.820,-). In 2003 waren er uitzonderlijk veel uitgaven die met een lagere subsidie tot stand konden komen: bij vijftien van de 29 gehonoreerde aanvragen ging het om een vertaalsubsidie of een Friese dichtbundel. Bovendien was het subsidiebedrag in 2002 relatief hoog (ter vergelijking: in 2001 werden 27 aanvragen gehonoreerd voor € 210.006,-). De subsidies in 2003 kwamen ten goede aan uitgaven van oudere literatuur (primaire teksten, verzameld werk), contemporaine literatuur (Nederlands- en Friestalige poëzie- en essaybundels), uitgaven met een literair-historisch karakter, vertalingen in het kader van het 'Intercultureel letterenbeleid' en projecten met betrekking tot de Nederlandse gebarentaal. Bijlage 1 bevat een overzicht van de gesubsidieerde uitgaven, bijlage 2 de namen van de personen die het bestuur van het Productiefonds adviseerden.

Het Productiefonds stelt in uitzonderlijke gevallen subsidie beschikbaar voor de Nederlandstalige uitgave van een belangrijke, klassieke literaire tekst uit een weinig toegankelijke taal. De regeling betreft werken die niet alleen in de eigen cultuur als zeer belangrijk worden beschouwd, maar die daarnaast ook in andere culturen erkenning hebben gekregen, en als zodanig deel zijn gaan uitmaken van de wereldliteratuur. In 2003 werd in het kader van de **subsidieregeling vertalingen uit weinig toegankelijke talen** één subsidie toegekend, namelijk aan de oud-Franse tekst *Cligès*. *Een roman over liefde en list* van Chrétien de Troyes.

Sinds 1998 werken het Productiefonds en het Fonds voor de Letteren aan een gezamenlijk **intercultureel letterenbeleid** voor auteurs uit niet-westerse landen die in Nederland wonen en werken. Hun werk hoeft (aanvankelijk) vertaling naar het Nederlands. Het Productiefonds stelt de uitgevers voor de eerste twee publicaties van zo'n auteur stimuleringssubsidies in het vooruitzicht, als tegemoetkoming in de vertaalkosten. In het kader van de 'Subsidieregeling voor uitgaven van vooralsnog niet in het Nederlands schrijvende auteurs' werden in 2003 zes aanvragen gehonoreerd.

1.2 Nederlandstalige literaire tijdschriften

Sinds 1996 gelden twee subsidiecategorieën voor literaire tijdschriften. Structureel subsidiabele tijdschriften ontvangen voor een periode van drie jaar subsidie op standaardniveau. Uitzonderlijk goede tijdschriften ontvangen daarnaast een premie.

Voor structureel gesubsidieerde tijdschriften die niet langer voldoen aan de kwaliteitseisen bestaat een overgangsregeling voor anderhalf jaar. Wanneer een tijdschrift na die periode niet voldoende aan kwaliteit gewonnen heeft, komt het niet langer voor subsidie in aanmerking. Ook voor tijdschriften die een grondige wijziging in redactiesamenstelling of redactievoering hebben ondergaan, geldt de overgangsregeling. Nieuwe tijdschriften of tijdschriften die niet voor structurele subsidie in aanmerking komen, maar waarvan de kwaliteit sterk is toegenomen, kunnen in aanmerking komen voor stimuleringssubsidie. Het belangrijkste criterium om toegelaten te worden tot de subsidieregeling is het volgende: een nieuw tijdschrift moet, binnen de categorie waarin het volgens de commissie valt, een verrijking betekenen. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat een nieuw tijdschrift op zichzelf een categorie vormt. Formele criteria uit de 'Subsidieregeling literaire tijdschriften' zijn bij de beoordeling van nieuwe aanvragen minder zwaarwegend dan de inhoudelijke kwaliteit.

De kwalitatieve beoordeling van de tijdschriften is in handen gegeven van een commissie, die het bestuur adviseert. De commissie 'Literaire tijdschriften' bestaat uit een auteur, een literatuur-historicus of een literatuurtheoreticus, iemand uit het boekenvak of de bibliotheekwereld en een lid van het bestuur van het NLPVF. De zittingstermijn is in principe vastgesteld op drie jaar. Vanaf 1993 is een rooster van af- en aantreden in werking, waarbij jaarlijks een lid van de commissie aftreedt en wordt vervangen door een nieuw lid. In de commissie hadden in 2003 zitting: Gillis Dorleijn (hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen) en Tom van Deel (stafmedewerker aan de Universiteit van Amsterdam) die eind 2003 Gilles Dorleijn opvolgde, Maria Heiden (Boekhandel v/h Van Gennep, Rotterdam), Rien Verhoef, die in de loop van het jaar is vervangen door Jozef Deleu (beiden namens het bestuur van het Productiefonds) en Martin Reints (dichter, essayist).

Elf Nederlandstalige literaire tijdschriften ontvangen in de periode 2002-2004 structureel subsidie: *Armada*, *Bunker Hill*, *Bzzlletin*, *Liter*, *De Parelduiker*, *Parmentier*, *De Revisor*, *Tirade*, en *De Tweede Ronde* standaar subsidie; *De Gids* en *Raster* standaar subsidie plus premie. *Literatuur* was tot medio 2003 in de overgangsregeling geplaatst vanwege de discutabele kwaliteit. In 2003 is besloten het tijdschrift *Literatuur* een tweede termijn binnen de overgangsregeling te gunnen. Tot 1 januari 2005 ontvangt het subsidie op het oude niveau. *PaSionate* ontving in 2003 stimulerings subsidie. Het totale bedrag aan toegekende productiesubsidies voor literaire tijdschriften bedroeg in 2003 € 212.915,-. Aan aanvullende honoraria werd in 2003 in totaal € 44.971,- toegekend.

Het Productiefonds verstrekt sinds 1997 **promotiesubsidies**, om het publiek van de goede literaire tijdschriften te vergroten. Deze kunnen worden aangevraagd door literaire tijdschriften die structureel subsidie van het NLPVF ontvangen. De kosten en opbrengsten van de door de tijdschriften ingediende plannen worden kritisch gewogen. In 2003 werd twee keer een promotiesubsidie toegekend: eenmaal aan het tijdschrift *Tirade* en eenmaal aan de 'Rabobank Lenteprijs voor Literatuur 2003' (voor het beste prozadebuut in een literair tijdschrift) voor in totaal een bedrag van € 4.272,-.

De stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek speelt met ingang van 2003 een rol in de **collectieve promotie** voor de literaire tijdschriften. Jaarlijks zal een van de door het Productiefonds gesubsidieerde tijdschriften betrokken worden in de publiciteit rond de Boekenweek. De kosten komen voor rekening van het NLPVF. In 2003 heeft *De Gids* op verzoek van de CPNB een speciale Boekenweekaflevering gemaakt met als thema de dood. Het nummer is meegenomen in de promotiecampagnes van de CPNB en op veel grotere schaal dan gebruikelijk gedistribueerd en verkocht.

1.3 Nederlandse literaire klassieken – de Deltareeks

De Deltareeks is een serie nieuwe leesedities van klassieke werken uit de Nederlandse literatuur, bestemd voor lezers met een brede literaire belangstelling, die kennis willen nemen van de literaire erfenis van Nederland en Vlaanderen vanaf de Middeleeuwen tot en met het midden van de twintigste eeuw. De reeks verschijnt onder auspiciën van de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken, die verantwoordelijk is voor de tekstkeuze. Het SNLK-bestuur zorgt voor de kwaliteitsbewaking en heeft richtlijnen opgesteld voor de uitvoering van de delen. Het gaat in de Deltareeks om leesedities, niet in hoofdzaak gericht op de vakspecialist, maar op een ruimer in literatuur geïnteresseerd publiek. De Stichting trekt met het oog op de inhoudelijke kwaliteit deskundige editoren aan. Ook aan de uitvoering worden hoge eisen gesteld. In een uniek samenwerkingsverband verschijnen de delen bij verschillende uitgeverijhuizen. De zorg voor de totstandkoming van de reeks en de zorg voor het subsidiebudget ten behoeve van de reeks ligt bij het Productiefonds. Een medewerker van het Productiefonds treedt op als coördinator van de reeks, en het secretariaat van de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken is op het Productiefonds gevestigd. Het bestuur van de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken bestond in 2003 uit de hoogleraren Gillis Dorleijn (voorzitter), Lia van Gemert en Paul Wackers en de uitgeverij Annette Portegies en Mark Pieters. Het bestuur vergaderde in 2003 tweemaal.

De redactieraad, die het bestuur inhoudelijk adviseert, werd in 2003 gevormd door de hoogleraren Marita Mathijssen, Anne Marie Musschoot en Werner Waterschoot; de plaats van de teruggetreden hoogleraar Frank Willaert werd nog niet ingevuld. De redactieraad kwam in het verslagjaar niet bijeen.

In mei 2003 kwamen twee nieuwe delen in de Deltareeks uit. De historische roman *De Roos van Dekama* van Jacob van Lennep (ed. Joke van der Wiel) en de bundel *Snikken en grimlachjes* van Piet Paaltjens (ed. Marita Mathijssen, Dick Welsink) verschenen beide bij uitgeverij Athenaeum-Polak & Van Genneep. De twee delen werden op 20 mei gepresenteerd in de Stadsschouwburg De Harmonie in Leeuwarden. Marita Mathijssen ging in een causerie in op de Friese aspecten van de beide boeken en presentator Geart de Vries las fragmenten voor uit de nieuwe edities.

De folder met informatie over de reeks werd in de zomer verspreid onder de deelnemers aan het IVN-congres in Groningen. De website (<http://www.deltareeks.nl>) werd vernieuwd en aangevuld met nieuwe gegevens. Ook werd de mogelijkheid geopend om de reeds verschenen titels bij de uitgevers of bij internetboekhandels te bestellen.

Het feit dat de editoren tegen een geringe vergoeding aan de tekstbezorging werken, dikwijls naast een veeleisende baan, maakt dat edities niet op de afgesproken tijd kunnen verschijnen. Het bestuur van de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken maakt zich daar zorgen over en zoekt naar passende oplossingen. Op verzoek van de Stichting heeft het NLPVF editrice Irene Spijker vanaf 1 december 2003 in de gelegenheid gesteld zich enkele maanden vrij te maken om aan het Deltadeel *Historie vanden vier Heemskinderen* te werken.

De volgende delen zijn thans in voorbereiding bij de Nederlandse uitgevers:

mei 2004

FREDERIK VAN EEDEN, *Van de koele meren des doods* (ed. Jan Fontijn), uitgeverij Athenaeum-Polak & Van Genneep

P.C. HOOFT / S. COSTER, *Warenar* (ed. J. Jansen), uitgeverij Bert Bakker

JOOST VAN DEN VONDEL, *Jephta, Koning David hersteld, Faëton* (ed. J. Konst), uitgeverij Bert Bakker

najaar 2004

ANTWERPS LIEDBOEK (ed. D. van der Poel, H. Joldersma et al.), uitgeverij Lannoo

P.C. HOOFT, *Geeraerd van Velsen en Baeto* (ed. H. Duits), uitgeverij Bert Bakker

JOOST VAN DEN VONDEL, *Scheppingstrilogie* (ed. M.A. Schenkeveld-van der Dussen), uitgeverij Bert Bakker

2005

J.H. LEOPOLD, *Verzamelde gedichten* (ed. H.T.M. van Vliet), uitgeverij Athenaeum-Polak & Van Genneep

KAREL VAN DE WOESTIJNE, *Verzamelde gedichten* (ed. Anne Marie Musschoot et al.), uitgeverij Lannoo

Historie vanden vier Heemskinderen (ed. Irene Spijker), uitgeverij Bert Bakker

2006

F. BORDEWIJK, *Blokken, Knorrende beesten, Bint* (ed. Wieneke 't Hoen), uitgeverij Nijgh & van Ditmar

HADEWYCH, *Strofische gedichten* (ed. Frank Willaert, Veerle Fraeters), Historische Uitgeverij

P.C. HOOFT, *Verzamelde lyriek* (ed. Johan Koppenol, Ton van Strien), uitgeverij Athenaeum-Polak & Van Genneep

J. VAN OUDSHOORN, *Verzamelde romans* (ed. W.A.M. de Moor et al.), uitgeverij Athenaeum-Polak & Van Genneep

Twee delen zijn inmiddels voor onbepaalde tijd uitgesteld:

Middeleeuwse mystiek/Ruusbroec (ed. Geert Warnar), uitgeverij Ambo/AUP

E. DU PERRON, *Het land van herkomst* (ed. Gillis Dorleijn, F. Bulhof), uitgeverij Van Oorschot

De typografische vormgeving van de Deltareeks is in handen van Hannie Pijnappels. Om de continuïteit van de reeks te bewaken, vinden sinds 2001 in een vroeg stadium gesprekken plaats tussen editoren, bestuursleden, de betreffende uitgever, de vormgeefster en de coördinator om specifieke zaken met betrekking tot de editie te bespreken en afspraken te maken over nog te verrichten werkzaamheden en de planning. In het verslagjaar vonden enkele van deze bijeenkomsten plaats.

1.4 Fries letterenbeleid

In 2003 werd regelmatig overleg gepleegd met de stichting It Fryske Boek, het Frysk Letterkundich Museum en Dokumintaasjesintrum in Tresoar, de Provincie Fryslân en het Fonds voor de Letteren. Gesproken werd onder meer over het vlottrekken van het project *Geschiedenis van de Friese literatuur* en over vorm en inhoud van de Tweede Dag van de Friese Literatuur, die in februari 2004 door het NLPVF zal worden georganiseerd.

De **Friese tijdschriften** *Hjir* en *De Moanne/Trotwaer* ontvangen in de periode 2002-2004 structureel subsidie binnen de subsidieregeling voor literaire tijdschriften. De stimuleringssubsidie voor het tijdschrift *Kistwurk* kon niet worden gecontinueerd omdat het tijdschrift ophield te bestaan. Aan het internettijdschrift *Farsk* werd in het kader van de subsidieregeling literaire tijdschriften subsidie toegekend voor het in 2004 te verschijnen *Jaarboek Farsk*. Voor de kwalitatieve beoordeling van de Friese tijdschriften is een speciale commissie ingesteld, die het bestuur adviseert. De commissie is gevarieerd van samenstelling en bestond in het verslagjaar uit de leden Liesbeth Brouwer (werkzaam bij de sectie Fries van de Rijksuniversiteit Groningen), Pyt Jon Sikkema (neerlandicus en Frisist), Hylke Tromp (namens het bestuur van het NLPVF) en Simen Veltman (neerlandicus en uitgever).

De subsidiemogelijkheden voor de Friese literatuur voorzien sinds 2001 in een vertaalsubsidie voor Nederlandse uitgeverijen die **vertaalde Friese literatuur** in hun fonds willen opnemen. In 2003 werden vijf vertaalsubsidies toegekend, waarvan de eerste twee in 2002 werden aangevraagd. Het betreft: *Rozijnkonijn* van Nyk de Vries (uitgeverij Passage), *De knotwilg/Het nachtland* van Albertina Soepboer (uitgeverij Contact), *Platina de zee en Een dag aan de Brekken* van Tsjebbe Hetinga (respectievelijk uitgeverij Atlas en Stichting Brij Blues) en *Boek en brochje* (It Fryske Berneboek). In deze gevallen werd eveneens een vertaalsubsidie gegeven door de Provincie Fryslân.

In de tweede reeks **Fryske Literaire Klassiken** is in het verslagjaar het laatste deel verschenen: Waling Dijkstra, *De sulveren rinkelbel*.

De drie bij de Friese Klassieken betrokken uitgeverijen (de Friese Pers Boekerij, Afûk/Utjouwerij Fryslân en de Koperative Utjouwerij) zijn samen met de Stichting It Fryske Boek begonnen met het vervolgproject **Fryske Modernen**. Dit plan is gericht op het bevorderen van het schrijven van Fries literair proza en Friestalige kinder- en jeugdboeken. Er zullen maximaal negen werkplannen worden gesubsidieerd; de auteurs zullen intensief worden begeleid en de boeken zullen verschijnen in de jaren 2004-2007. Het project Fryske Modernen wordt gesteund door het NLPVF, het Fonds voor de Letteren en de Provincie Fryslân. Een door de beide letterenfondsinstellingen ingestelde gezamenlijke Commissie Friese Literatuur brengt advies uit over de aanvragen. In de commissie hebben zitting: Klaske Jaspers, Jelle Krol (FvdL), Hylke Tromp (NLPVF), Simen Veltman en Jant van der Weg-Laverman.

In het verslagjaar werden twee werkbeursaanvragen ingediend bij het Fonds voor de Letteren, namelijk door de auteurs Nyk de Vries en Hein Jaap Hilarides. Beide aanvragen werden positief beoordeeld.

1.5 Kinder- en jeugdliteratuur

Voor geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur die zich door een bijzondere kwaliteit van tekst een beeld onderscheidt van het reguliere aanbod, is een subsidiebijdrage in de productiekosten beschikbaar. Bij de bepaling van die kwaliteit is de relatie tussen tekst en illustratie van belang. De financiële middelen voor deze regeling worden mede beschikbaar gesteld door de Mondriaan Stichting. Omdat de productietijd van een geïllustreerd boek lang is en de investeringen hoog zijn, bestaat ook de mogelijkheid tot het aanvragen van een zogenaamd pre-advies, waarbij op grond van een nog niet volledig manuscript de adviescommissie beoordeelt of zij de aanvraag in principe subsidiabel acht.

In 2003 bestond de commissie voor geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur uit: Cornald Maas (publicist), Jan Jutte (illustrator), Martha Heesen (auteur) en Emo Verkerk (beeldend kunstenaar). Jan Jutte is opgevolgd door Daan Remmerts de Vries (illustrator). Als waarnemers traden op: Annelies Fontijne (NLPVF) en Bob Foooy (Mondriaan Stichting).

In 2003 werden er zes aanvragen voor pre-advies gedaan, waarvan twee positief en drie negatief werden beoordeeld en een onbeslist. Er waren vier verzoeken om productiesubsidie, waarvan er één positief en drie negatief werden beoordeeld. In 2003 werd één aanvraag gehonoreerd voor een bedrag van € 4.482,- (Daan Remmerts de Vries, *De neuskabouters*, Uitgeverij Van Goor).

In het verleden zijn er plannen ontwikkeld om meer en betere aanvragen te genereren. Dit heeft geresulteerd in het aanstellen van twee adviseurs: Margriet Heymans (auteur en illustrator) en Pietje Tegenbosch (kunsthistoricus, kunstcriticus en docent). De adviseurs bezoeken samen met de beleidsmedewerker kinder- en jeugdliteratuur verschillende kunstacademies en uitgeverijen, spreken met aankomende illustratoren en auteurs, stimuleren bestaand talent en geven zo verdere bekendheid aan de huidige regeling. Voor het geven aan voorlichting op kunstacademies wordt samengewerkt met andere organisaties zoals BNO (Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers) en de Mondriaan Stichting.

Voor het structureel genereren van aandacht voor het illustreren van kinder- en jeugdliteratuur, het geven van lessen op academies en het verhogen van de status van het illustreren is er meer activiteit nodig. Daarom heeft het NLPVF in 2003 de **Werkgroep Illustratieprijs** in het leven geroepen. Het is niet zo dat academies geen gerichte aandacht aan het illustreren van prentenboeken willen geven, maar meer dat zij een duidelijke aanleiding zoeken om een dergelijk programma te kunnen opzetten. Het instellen van een speciale prijs geeft eveneens de gelegenheid om de status van illustraties en de aandacht voor het illustreren van prentenboeken respectievelijk te verhogen en vergroten. Plannen voor deze prijs worden momenteel uitgewerkt.

Het NLPVF stelt jaarlijks productiesubsidie beschikbaar voor Nederlands- en Friestalige **literaire kinder- en jeugdtijdschriften**. Voor de kwalitatieve beoordeling van subsidieaanvragen voor literaire kinder- en jeugdtijdschriften is een commissie samengesteld bestaande uit: Nettie Heimeriks (docent), Aukje Holtrop (publicist), Frits Niessen (namens het bestuur van het NLPVF) en Jan Hein Sassen (conservator).

De in 1999 ingediende aanvraag van de *BoekieBoekie-krant* is in 2000 gehonoreerd met een structurele subsidie voor een periode van drie jaar. Ieder jaar vindt er een voorlopige beoordeling plaats die een rol zal spelen bij de driejaarlijkse eindbeoordeling. In het jaar 2003 is subsidie aan de inmiddels inhoudelijk gewijzigde *Boekie-Boekie-krant* afgewezen.

Hoewel in Vlaanderen en Nederland jaarlijks duizenden kinder- en jeugdboeken verschijnen en de verscheidenheid en kwaliteit van de publicaties ieder jaar toeneemt, dreigt de jeugdliteraire kritiek in beide landen terrein te verliezen. Zo is bijvoorbeeld de afnemende frequentie van kinderboekrecensies in de dag- en weekbladen ronduit zorgwekkend. Daarom is begin 2002 op initiatief van Els Launsbach (auteur van jeugdromans) de **Werkgroep Jeugdliteraire Kritiek** opgericht. Andere leden van deze werkgroep zijn Annelies Fontijne (NLPVF), Marijke Spies (voorzitter van de Vereniging van Letterkundigen), Annemarie Terhell (recensent) en Marita Vermeulen

(hoofdredactrice van *Leesidee jeugdliteratuur*). In 2003 heeft het klagen van nood bij verschillende bladen en kranten geleid tot het oprichten van een speciale rubriek in *Vrij Nederland*. Ook is er gewerkt aan een betere positie van het Vlaamse blad met recensies *Leesidee*. Verder is een jaarlijks mini-symposium voor recensenten in voorbereiding.

Ter gelegenheid van ‘Nederland – Guest of Honour 2001’ werd tijdens de Boekenbeurs te Bologna een succesvolle tentoonstelling ingericht met het werk van Nederlandse illustratoren van kinder- en jeugdboeken, genaamd *Dutch Oranges, Fifty Illustrators from Holland*. De tentoonstelling is daarna op een aantal plaatsen in binnen- en buitenland te zien geweest, onder andere in het Stedelijk Museum te Amsterdam. In 2003 heeft het Eric Carle Museum in de VS laten weten graag een tentoonstelling van Nederlandse illustraties te willen maken; voor de selectie van illustratoren zal *Dutch Oranges* als leidraad worden gebruikt. De beleidsmedewerker kinder- en jeugdliteratuur van het NLPVF is gevraagd hiervoor als gastcurator aan te treden.

1.6 Gebarentaal

Het stimuleren van cultuuruitingen in de Nederlandse gebarentaal wordt vanaf 2001 tot de reguliere taken van het Productiefonds gerekend. Aangezien ook het Fonds voor de Letteren een taak op dit gebied heeft, worden de aanvragen sinds begin 2002 door beide fondsen tezamen afgehandeld, waarbij in principe elk fonds de helft van de toegekende subsidie voor zijn rekening neemt. In 2003 werd één subsidieverzoek ontvangen, dat in 2004 zal worden behandeld.

2 BUITENLAND

2.1 Buitenlandse contacten

Persoonlijke contacten met buitenlandse uitgevers, redacteuren en literaire critici zijn van doorslaggevend belang voor de verspreiding van Nederlandse literatuur in het buitenland. De internationale uitgeverij is en blijft een *people's business*. De subsidieaanvraag door een buitenlandse uitgever is dan ook niet meer dan een, zij het heel belangrijk, tussenstadium in een lang proces, dat begint met de buitenlandse uitgever te informeren over en te enthousiasmeren voor een bepaald Nederlands boek en de mogelijkheid tot aankoop van de rechten, en dat uiteindelijk resulteert in de vertaling, de publicatie, de promotie en de ontvangst ervan. Dit alles gebeurt in nauwe samenwerking en goed overleg met de Nederlandse uitgevers, die zich inspannen de vertaling van hun auteurs in het buitenland te bevorderen.

Het NLPVF heeft in de twaalf jaar van zijn bestaan een uitgebreid, intensief en vruchtbaar netwerk opgebouwd, door het bezoeken van buitenlandse boekenbeurzen, uitgevers en organisatoren van literaire evenementen in het buitenland, het bijwonen van internationale literaire festivals, het zelf organiseren van literaire evenementen en / of symposia in binnen- en buitenland en het uitnodigen van buitenlandse literaire critici, uitgevers en redacteuren naar Nederland (het Bezoekersprogramma Buitenland).

2.1.1 Boekenbeurzen

Medewerkers van het NLPVF bezochten zoals gewoonlijk de Frankfurter Buchmesse, de London Book Fair en de Kinderboekenbeurs in Bologna. Op alle drie beurzen heeft het NLPVF een stand en hebben de medewerkers een groot aantal afspraken met buitenlandse uitgevers. Daarnaast werd een boekenbeurs in Rome bezocht en was er de grote manifestatie van Nederlandstalige auteurs tijdens de Salon du Livre te Parijs.

In maart 2003 waren de senior beleidsmedewerker Maria Vlaar, de non-fictiespecialist Maarten Valken en de medewerker vertalingenbeleid Barbara den Ouden op de London Book Fair, na de Frankfurter Buchmesse inmiddels de belangrijkste internationale boekenbeurs. Het was een zeer drukke en levendige beurs. Opvallend was de belangstelling voor een aantal Nederlandse non-fictietitels. Ofschoon de effecten van de economische crisis nog merkbaar zijn in de internationale uitgeverijwereld, met name in Duitsland, was de stemming op de Frankfurter Buchmesse (oktober) beter dan in 2002. De nieuw aangetreden directeur Henk Pröpper, Maarten Valken, Maria Vlaar en Annelies Fontijne spraken met meer dan 300 uitgevers; Barbara den Ouden beheerde de stand en Bas Pauw sprak met een aantal literatuurpodia. Er was aanzienlijke belangstelling voor de Nederlandse literatuur, en zo er al van een internationale hype sprake was dan gold die een Nederlands werk: *Schaduwkind* van Frans Thomése. Interessante tendens is de sterke belangstelling die internationaal blijkt te bestaan voor de klassieken, met name ook de klassieken van de twintigste eeuw. Hieruit blijkt een verlangen de twintigste eeuw opnieuw in kaart te brengen, begrijpelijk na de eeuwwende; het reflecteert tevens een verlangen naar verdieping in een tijd waarin het contemporaine onevenredig veel aandacht vraagt en krijgt. Wij achten dit een gunstige ontwikkeling die ook aansluit bij onze culturele opdracht de diversiteit te waarborgen. Het NLPVF profileert zich sterker dan voorheen op dit vlak (ook via dossiers, promotie- en informatiemateriaal).

Verder bezocht Maarten Valken in december 2003 een boekenbeurs voor middelgrote en kleinere uitgevers in Rome. Aanwezig aldaar waren onder meer Laterza, dat Fik Meijer's *Gladiatoren* gaat uitgeven, Fazi, dat Karel Glastra van Loon en Benali uitgeeft, en Riuniti, dat Piet Vroon's *Verborgene verleider* in het Italiaans uitgaf. Verder werd met een aantal uitgevers nieuwe contacten gelegd. In april sprak Annelies Fontijne met internationale uitgevers tijdens de kinder- en jeugdboeken-

beurs te Bologna, waar Nederland in 2001 Guest of Honour was; Tom van Eck beheerde de stand. Belangrijkste activiteit gold natuurlijk de Salon du Livre in maart 2003, waar Nederland en Vlaanderen gastland waren, en waar een groot deel van de Fondsmedewerkers aanwezig was. Voor een verslag daarvan: zie paragraaf 2.3.3.

2.2.2 *Buitenlandse reizen en uitgeversbezoeken*

Maarten Valken en Rudi Wester bezochten in juni 2003 uitgevers in Lissabon in verband met de manifestatie aldaar in het najaar. Hoewel de economische situatie in Portugal niet florissant is en de uitgevers grote problemen hebben, kwamen er in 2003 toch drie Nederlandse non-fictie titels in vertaling uit: Cees Nooteboom, *De omweg naar Santiago*, Adriaan van Dis, *Het beloofde land* en het standaardwerk van Klaas Ratelband, *Nederlanders in West-Afrika, 1600-1650*.

De in september aangetreden nieuwe directeur Henk Pröpper bezocht uitgevers in Griekenland, Spanje en Turkije. Van met name Griekenland en Turkije mag worden verwacht dat het groei-landen zijn. Vooral Turkije met zijn enorme, jonge bevolking kan op den duur een interessant land worden. Besprekingen zijn gaande over een workshop vertalen in Turkije. Expansie kan nu eenmaal niet zonder goede vertalers, een belangrijk deel van onze activiteiten blijft erop gericht het netwerk van professionele vertalers uit te breiden

Maria Vlaar bezocht in januari 2003 uitgevers in Warschau en St. Petersburg, waar duidelijk belangstelling voor de Nederlandse literatuur is. In Petersburg kwamen voor de manifestatie in september (zie 2.3.3) vijf nieuwe titels uit: romans van Margriet de Moor, Pieter Waterdrinker en Toon Tellegen, gedichten van Martinus Nijhoff en *Het apollinisch uurwerk* (over Strawinsky) van Elmer Schönberger en Louis Andriessen. In september bezocht zij, samen met een medewerker van het Vlaams Fonds voor de Letteren, uitgevers in Berlijn.

2.1.3 *Bezoekersprogramma Buitenland*

Het Bezoekersprogramma Buitenland dient niet alleen om de Nederlandse literatuur bij buitenlandse uitgevers te introduceren, maar ook om bestaande contacten te bestendigen en uit te bouwen. Door de flexibele HGIS-financiering kan het NLPVF met het Bezoekersprogramma ook inspelen op grote manifestaties, door in voorbereiding daarop extra redacteurs of een aantal literaire critici uit het betreffende land uit te nodigen. Het NLPVF neemt jaarlijks ook een redacteur van een kinder- en jeugdboekenuitgeverij en een non-fictieredacteur in het bezoekersprogramma op.

Het NLPVF is zeer tevreden over het functioneren van het Bezoekersprogramma en heeft geconstateerd dat het binnen de internationale uitgeverswereld een steeds belangrijker beleidsinstrument is geworden. Het NLPVF regelt voor haar bezoekers afspraken met Nederlandse uitgevers in Amsterdam en daarbuiten, het organiseert ontmoetingen met auteurs en vertalers naar betreffende taal en evt. met literaire critici van betreffend taalgebied, boekhandelaren of de CPNB. Het programma omvat verder steeds een ontvangst en rondleiding op het Productiefonds en enkele diners en lunches met grotere gezelschappen.

In 2003 ontving het NLPVF vijf uitgevers in het kader van het Bezoekersprogramma:

6-8 januari	SARAH ODEDINA (Bloomsbury, Londen)
23-27 april	BEATA STASINSKA (Wydawnictwo WAB, Warschau)
22-26 mei	THOMAS SPARR (Siedler Verlag, Berlin)
25-27 mei	SYLVIE AUDOLY (Plon Perrin, Parijs)
26-29 november	GUNNAR CYNIBULK (Aufbau Verlag, Berlin)

In verband met de grote Nederlands-Vlaamse presentatie op de Salon du Livre Paris bezocht daarnaast een groot aantal Franse critici en journalisten in het voorjaar Amsterdam en Antwerpen / Brussel). Een overzicht:

28-30 november (2002)	VALÉRIE MARIN LA MESLÉE (<i>Magazine Littéraire</i>) CATHÉRINE FEL (<i>Lettre Internationale</i>)
29-31 januari	OLIVIER LE NAIRE (<i>L'Express</i>) RAPHAËLLE RÉROLLE (<i>Le Monde</i>) VALÉRIE MARIN LA MESLÉE (<i>Magazine Littéraire</i>)
3-4 februari	RICHARD DUBOIS (boekhandel Gibert Joseph)
6-7 februari	SANDRINE FILIPETTI (<i>le Rolling Stone</i>)
11-13 februari	PHILIPPE PETIT en ANNIE ASSOULINE (<i>Marianne, Opale</i>)
17-20 februari	BRUNO CORTY (<i>le Figaro</i>)
3-5 maart	NATALIE LEVISALLES (<i>Libération</i>)
6 maart	CLAIRE DEVARRIEUX (<i>Libération</i>)
5-7 maart	ALAIN SALLES (<i>Le Monde des Livres</i>)
10-12 maart	COLETTE FELLOUS ('Carnet Nomade', Radio France)

Het relatief geringe aantal uitgevers dat in 2003 in Amsterdam te gast was, hangt uiteraard samen met het grote aantal Franse critici in het voorjaar, en meer in het algemeen met de werkzaamheden rond de Salon du Livre.

Het belang van het bezoekersprogramma is af te meten door middel van inzicht in de **resultaten van de bezoeken**. Bloomsbury, de oorspronkelijke uitgever van de uiterst succesvolle Harry Potter-reeks, is sinds enige jaren een uitgevershuis *in bonis* en als gevolg daarvan is hun interesse voor het aankopen van buitenlandse kinder- en jeugdliteratuur sterk gestegen. Sarah Odedina maakte tijdens haar bezoek kennis met alle belangrijke uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur en keerde zeer enthousiast over de levendigheid van het Nederlandse kinderboekenlandschap terug naar Londen.

Wydawnictwo WAB is een van de belangrijkste Poolse uitgeverijen, waar in het verleden al veel Nederlandse schrijvers zijn verschenen: onder andere Hella Haasse, Harry Mulisch en Etty Hillesum; *De ontdekking van de hemel* van Harry Mulisch is er in voorbereiding. Ook in voorbereiding is werk van Karel Glastra van Loon en Matthijs van Boxsel, waarvan ze de rechten tijdens haar verblijf in Amsterdam verwierf. Overigens bereidt het NLPVF voor het najaar van 2004 een literaire manifestatie in Warschau voor, waarbij WAB nauw betrokken zal zijn.

Thomas Sparr is redacteur van de Berlijnse non-fictieuitgeverij Siedler, waar werk van Geert Mak verschijnt. Sparr sprak met alle belangrijke non-fictie-uitgevers in Amsterdam; verder sprak hij met Geert Mak over de promotieplannen van Siedler voor *De eeuw van mijn vader*, dat dit najaar in Duitse vertaling verscheen. Met Sparr werd ook uitgebreid gesproken over de omvangrijke literaire manifestatie in Berlijn, die het NLPVF voorbereidt voor mei 2004.

Sylvie Audoly van de Parijse uitgeverij Plon Perrin is redactrice voor zowel fictie als non-fictie en sprak dus in een kort maar intensief programma met vertegenwoordigers van beide uitgevers. Plon is de Franse uitgeverij van o.a. Arnon Grunberg.

Gunnar Cynybulk van het Berlijnse Aufbau besprak tijdens zijn bezoek met Vonne van der Meer de publicatie van de Duitse vertaling van haar roman *Het laatste seizoen*, voorzien voor het voorjaar van 2004. Ook kon hij met Robert Ammerlaan van De Bezige Bij en Ruprecht Hermans, zoon van W.F. Hermans, de plannen bespreken rond de succesvolle Duitse vertalingen van W.F. Hermans. Zijn bezoek heeft inmiddels ook geleid tot aankoop van *Grand Café Boulevard* van Tomas Lieske.

De bezoeken van de **Franse journalisten** leidden kort voor en tijdens de Salon du Livre Paris tot een ware stortvloed aan artikelen over de Nederlandse literatuur en over het Nederlandse boekenvak, interviews met auteurs, recensies etc., over de gehele breedte van de Franse pers. Ten kantore van het NLPVF bevindt zich een vuistdik dossier, waarin alle persartikelen over de Nederlands-Vlaamse presentatie in Parijs zijn verzameld.

Evenals in vorige jaren organiseerde het NLPVF tijdens de Frankfurter Buchmesse 2003 een diner waarvoor alle gasten van het Bezoekersprogramma van de afgelopen twee jaar (ca. twintig) werden uitgenodigd. De Frankfurter Buchmesse, ontmoetingsplaats van de internationale uitgeverwereld bij uitstek, biedt een unieke kans om deze mensen bijeen te brengen rond de tafel, om in een informele omgeving te praten over wat hen bindt: het uitgeven van Nederlandse literatuur in vertaling.

2.2 Vertaalbeleid

Veel van de activiteiten van het NLPVF zijn gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de vertalingen en vertalers. Steeds vaker vragen buitenlandse uitgevers om de lijsten met bij ons bekende vertalers, en in die zin krijgt het NLPVF dan ook steeds meer vat op de kwaliteit van de vertalingen. De kwaliteitsverbetering wordt nagestreefd door de activiteiten van het Vertalershuis, onder meer het organiseren van vertalersworkshops; het stimuleren van literaire vertalersopleidingen en/of cursussen in binnen- en buitenland en het mentoratenprogramma; het laten beoordelen van (proef)vertalingen; aanvullende honorering van vertalers, prijzen en onderscheidingen voor vertalers.

2.2.1 Vertalershuis

In 2003 verbleven er 36 vertalers van 20 verschillende nationaliteiten in het Vertalershuis, plus een Canadese gastauteur. Er werden in totaal 50 verblijfsbeurzen uitgekeerd. Voor de periode 15 april tot en met 31 december 2003 werd een subsidie van de Europese Commissie ontvangen. In mei werd in samenwerking met het Steunpunt Literair Vertalen en het Vlaams Fonds voor de Letteren een workshop georganiseerd voor 9 vertalers Nederlands-Engels. Deze workshop vond plaats in het Vertalershuis in Amsterdam. In samenwerking met dezelfde instellingen werd in maart in Parijs een workshop georganiseerd voor 17 vertalers Nederlands-Frans, en in december in Madrid een workshop voor 10 vertalers Nederlands-Spaans. In december vonden de vijfde Literaire Vertaaldagen plaats, ditmaal in Utrecht, waarvan de praktische organisatie opnieuw in handen was van het Vertalershuis. De symposiumdag was gewijd aan het onderwerp 'de hervertaling', het opnieuw vertalen van al eerder in vertaling verschenen werken, en werd gevolgd door een dag met 12 verschillende workshops.

Bijlage 9 bevat een uitgebreid jaarverslag 2003 van het Vertalershuis.

2.2.2 Literaire vertalersopleidingen

Het Productiefonds is in gesprek met de Universiteit van Amsterdam, inmiddels in samenwerking met de Universiteit van Utrecht, over financiële en organisatorische deelname in een tweejarige **masters-opleiding** literair vertalen. In december heeft het NLPVF zich opnieuw tegenover de UvA schriftelijk bereid verklaard tot organisatorische en financiële deelname aan deze opleiding, waarbij de nadruk is gelegd op de gunstige samenwerkingsmogelijkheden met het Vertalershuis en is aangedrongen op een belangrijke plaats voor het literair vertalen uit het Nederlands.

Naast de hiervoor genoemde workshops Nederlands-Frans en Nederlands-Spaans in respectievelijk Parijs en Madrid heeft er van 26 t/m 28 september op initiatief van het NLPVF in Sint-Petersburg een **oriëntatieworkshop** literair vertalen in het Russisch plaatsgevonden, die aansloot bij de Nederlandse Culturele Dagen aldaar (zie 2.3.3). De organisatie van deze workshop was in handen van het Steunpunt Literair Vertalen, waaraan de Nederlandse Taalunie in 2001 haar activiteiten op het gebied van opleiding en deskundigheidsbevordering heeft overgedragen. In het kader van het **mentoratenprogramma** voor beginnende literair vertalers die begeleiding zoeken bij het uitvoeren van een vertaalopdracht voor een literaire uitgeverij, een ander gezamenlijk initiatief van het NLPVF en het Steunpunt, zijn in 2003 drie projecten opgestart c.q. afgerond. Aan het programma is ruimere bekendheid gegeven door middel van een brochure. Behalve met voornoemde activiteiten heeft het **Steunpunt Literair Vertalen** zich beziggehouden met de 'extra-muros'-opleidingen neerlandistiek in Berlijn, Münster, Parijs en Londen, die worden ondersteund door de Nederlandse Taalunie. Het beleid van het Steunpunt komt tot stand in nauwe samen-

werking met het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Nederlandse en Vlaamse Fonds voor de Letteren. De Fondsen vormen samen de beleidsraad van het Steunpunt. In 2003 werd het NLPVF vertegenwoordigd door de directeur van het Vertalershuis Peter Bergsma.

2.2.3 *Beoordeling proefvertalingen*

Sinds 1996 wordt de kwaliteit van ons onbekende of aankomende vertalers beoordeeld en is een positieve beoordeling van het werk voorwaarde voor subsidietoekenning. Bij een positieve beoordeling van het werk wordt een vertaler in het vertalersbestand van het NLPVF opgenomen. Aan de buitenlandse uitgever wordt, op aanvraag, een lijst met positief beoordeelde vertalers toegezonden. Er zijn in het jaar 2003 in totaal 115 fragmentvertalingen ter beoordeling ontvangen, waarvan 29 op verzoek van de buitenlandse uitgever; elk van deze is beoordeeld door een, twee of drie adviseurs. Indien een vertaling niet goed genoeg wordt bevonden, wordt de uitgever aangeraden een andere vertaler te nemen, een andere vertaler als redacteur bij het werk te betrekken, of met de hulp van een universitair docent of zeer ervaren vertaler het werk te verbeteren. Van de 29 beoordelingen voor uitgevers zijn er 10 positief bevonden. Van de 86 ongevraagd toegestuurde vertalingen zijn er in totaal 25 vertalers in ons bestand opgenomen. De beoordeling geschiedt door professionele vertalers en / of docenten vertaalwetenschap op basis van wederzijdse anonimiteit. Er wordt steeds meer naar gestreefd om vertalingen door twee of drie adviseurs te laten beoordelen, en op die wijze een zo afgewogen mogelijk oordeel te verkrijgen. Zo werd in 34 gevallen een proefvertaling door twee adviseurs bekeken, en in 12 gevallen door drie. Voor de grote talen zijn er vier categorieën lijsten: fictie, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie en non-fictie. Hoewel arbeidsintensief, blijkt het beoordelen van fragmentvertalingen buitengewoon vruchtbaar te zijn. Op de lijst van gesubsidieerde vertaalde werken zijn de beoordeelde vertalingen aangegeven (zie bijlage 3). Het huidige bestand aan positief beoordeelde vertalers van het NLPVF bevat 388 namen.

2.2.4 *Aanvullende honorering van vertalers*

Aan in Nederland wonende vertalers, die naar één van de Oost- of Midden-Europese talen vertalen en die door de uitgevers in betreffende landen ver beneden de in Nederland gangbare tarieven worden betaald vanwege de economische omstandigheden, wordt in voorkomende gevallen zo mogelijk aanvullende subsidie toegekend. Dit geldt eveneens voor Portugal, Indonesië, Marokko en Zuid-Afrika. In 2003 werd een aanvullend honorarium vijf keer toegekend: aan een vertaler Catalaans, twee vertalers Portugees en twee vertalers Tsjechisch. Het NLPVF heeft desbetreffende uitgeverijen aangemoedigd een hoger honorarium te verstrekken. Ook dringt het NLPVF er bij vertalers steeds op aan meer gangbare tarieven te bedingen.

2.2.5 *Prijzen en onderscheidingen voor buitenlandse vertalers*

De Vondel Translation Prize, een tweejaarlijkse prijs voor Engelstalige vertalers van Nederlandstalige literatuur, in het leven geroepen en gefinancierd door het NLPVF en het Vlaams Fonds voor de Letteren, ging in 2003 naar Sam Garrett voor zijn vertaling van *De renner* van Tim Krabbé. De prijs is op 22 september 2003 uitgereikt in Londen.

2.3 *Manifestaties en auteursoptredens*

Al sinds 1993 organiseert het NLPVF literaire manifestaties in het buitenland, al dan niet in samenwerking met andere stichtingen. Door grootschalige literaire manifestaties is de Nederlandstalige literatuur in een groot aantal taalgebieden met succes gepresenteerd. Het is een van de motoren van het vertaalbeleid van het NLPVF. In 2003 organiseerde het NLPVF drie literaire manifestaties. Daarnaast heeft het NLPVF een Schrijversprogramma Buitenland en het Gastschrijverprogramma, alle bedoeld om in samenwerking met de buitenlandse uitgever de Nederlandse auteur zo goed mogelijk onder de aandacht van publiek en critici te brengen.

2.3.1 *Gastschrijverprogramma*

Gastschrijverprogramma's, waarbij in het desbetreffende land gepubliceerde schrijvers college geven op de universiteit, waren er in 2003 in Parijs, Paramaribo, Londen en Berlijn.

In Parijs was Nicolaas Matsier te gast. Hij gaf gedurende 1 april tot 21 mei colleges over moderne Nederlandse en Vlaamse letterkunde, alsook over zijn eigen werk.

Na Clark Accord, Ellen Ombre en Thea Doelwijf, verbleef in 2003 Joke van Leeuwen als writer-in-residence in Paramaribo. Van Leeuwen gaf een serie gastcolleges aan de MO-Lerarenopleiding. Daarnaast bezocht zij diverse middelbare scholen in Paramaribo.

Het UCL in Londen mocht zich in december 2003 verheugen op de komst van Arthur Japin die verschillende colleges, waaronder videocolleges, verzorgde over de hedendaagse Nederlandse literatuur en de positie van zijn werk daarbinnen. Een tweede deel van het Londense WIR-programma vond plaats in 2004.

In november en december 2003 was Nelleke Noordervliet te gast aan de Freie Universität in Berlijn, waar zij colleges gaf over literaire genres, onder meer over de historische roman.

In 2003 zijn ook verdere afspraken gemaakt over de totstandkoming van de eerste writer-in-residence plaats in Boedapest, die in september 2004 aan de vakgroep Neerlandistiek van de ELTE Universiteit van start zal gaan. Zoals aangekondigd zal deze plaats de WIR-plek in München vervangen.

2.3.2 *Schrijversprogramma Buitenland*

In 2003 vond wereldwijd weer een groot aantal programma's plaats met optredens van Nederlandse schrijvers. Voor het merendeel ging het om optredens als ondersteuning voor de publicatie van vertaald werk. In de regel werd een reiskostensubsidie verstrekt; in afzonderlijke gevallen was er tevens een vergoeding voor verblijfskosten of honorarium (dit laatste vooral bij door het NLPVF zelf georganiseerde programma's).

Het NLPVF betaalt, verzorgt en regelt deze reizen, bij wijze van service aan de Nederlandse auteur. Daarnaast probeert het NLPVF – waar mogelijk – enige controle te doen gelden op de kwaliteit van de programmering, en de organisatoren van dienst te zijn met informatie over de auteurs: documentatiemateriaal, vertalingen en foto's. Met de belangrijke literaire festivals ter wereld wordt intensief contact gehouden over regelmatige, liefst jaarlijkse Nederlandse deelname. Met de belangrijkste literaire podia in Duitsland, de *Literaturhäuser*, vindt jaarlijks tijdens de Frankfurter Buchmesse overleg plaats.

Een overzicht van alle in 2003 ondersteunde auteursoptredens is opgenomen in bijlage 4.

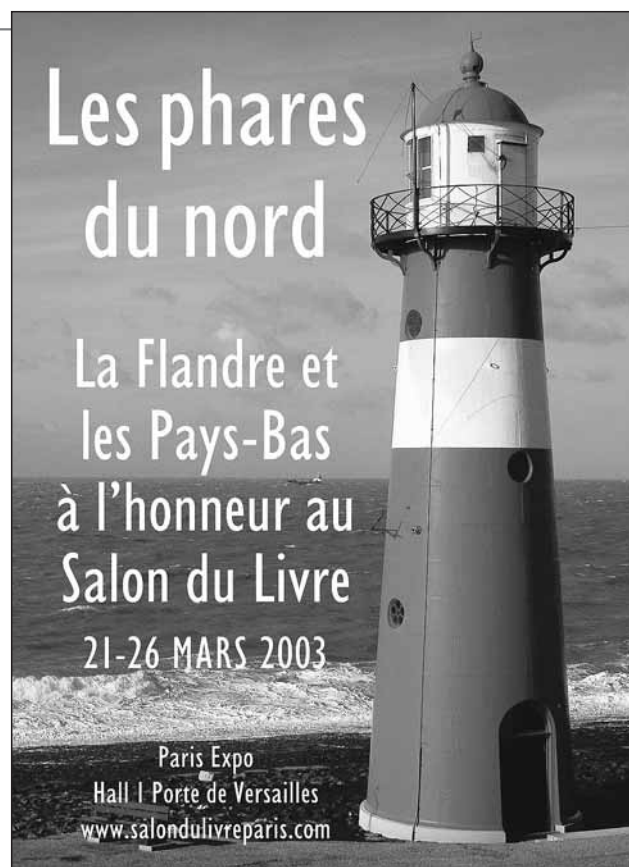
2.3.3 *Internationale literaire manifestaties*

Les phares du Nord – Nederland en Vlaanderen eregasten op de Salon du Livre in Parijs

Van 20 tot en met 26 maart vond in Frankrijk de literaire manifestatie *Les phares du Nord* plaats, ter gelegenheid van de 23^e editie van de Salon du Livre te Parijs. Nederland en Vlaanderen waren eregasten op deze beurs. De manifestatie was een activiteit van de Stichting Frankfurter Buchmesse 1993. De organisatie was zoals gebruikelijk geheel in handen van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en de Vlaamse literaire stichting Het beschrijf, die ieder twee medewerkers 'uitleenden' aan de SFB.

In het Franse taalgebied was de Nederlandstalige literatuur nog niet op een grootschalige wijze gepresenteerd. Er bestond dan ook al enige jaren de wens een omvangrijke manifestatie in dit literair en cultureel zo belangrijke taalgebied te organiseren. Weliswaar genoot een aantal Nederlandstalige auteurs in Frankrijk een zekere bekendheid, toch ontbrak het de Nederlandstalige literatuur in Frankrijk aan een duidelijk profiel. De beoogde presentatie op de Salon du Livre zou aan het ontstaan van zo'n herkenbaar profiel zeker bijdragen. Een doelgerichte presentatie van Nederlandse en Vlaamse auteurs zou bovendien de gestage belangstelling van Franse uitgevers voor boeken uit Nederland en Vlaanderen kunnen bestendigen en uitbouwen.

Aan de manifestatie namen in totaal 51 auteurs deel: Hugo Claus, Jef Geeraerts, Kristien Hemmereichs, Stefan Hertmans, Eric de Kuyper, Ivo Michiels, Erwin Mortier, Peter Verhelst, Kader Abdolah, Abdelkader Benali, Hafid Bouazza, Oscar van den Boogaard, H.M. van den Brink, Adriaan van Dis, Renate Dorrestein, Anna Enquist, Arnon Grunberg, Moses Isegawa, Karel Glastra van Loon, Margriet de Moor, Marcel Möring, Harry Mulisch, Cees Nooteboom, Connie Palmen, Jozef Deleu, Geert van Istendael, Lieve Joris, Tijs Goldschmidt, Bert Keizer, Benoît, Wim Blockmans, Dirk de Vos, Benno Barnard, Stefaan van den Brecht, Miriam Vanhee, Arjen Duinker, Rutger Kopland, Jan Fabre, Tom Lanoye, Carl Cneutt, Bart Moeyaert, Gerda Dendooven, Brigitte Minne, Anne Provoost, Joke van Leeuwen, Ted van Lieshout, Guus Kuijer, Johan de Moor, Marvano, Willem, Gerrie Hondius.

De laatste tien jaar gaf het aantal vertalingen van nederlandstalige literatuur in het Frans een stijgende lijn te zien: van 15 titels in 1991 tot 43 titels in 1999 en 40 titels in 2000. De Nederlands-Vlaamse presentie op de Salon du Livre leidde nog eens tot grote uitschieters: in 2003 verschenen 59 titels in het Frans (heruitgaven niet meegerekend). Daarbij valt op dat met name nieuwe, jongere auteurs uit Nederland en Vlaanderen de aandacht van de Franse uitgeverijen trokken. Net als andere boekenbeurzen in Europa had ook de Salon du Livre te kampen met een teruggang van het aantal bezoekers in vergelijking met het jaar daarvoor. Behalve de invloed van de internationale economische recessie, die zich in de gehele Europese boekenbranche doet gevoelen, was met name de uitbraak van de oorlog in Irak op het moment dat de Salon werd geopend daarvan de oorzaak.

Desondanks heerst bij alle betrokkenen grote tevredenheid over de aandacht van het Franse publiek en de Franse pers voor de Nederlandse en Vlaamse *invités d'honneur*. Voorafgaand aan en tijdens de Salon verschenen tientallen artikelen, interviews en recensies over de Nederlandstalige literatuur, in letterlijk alle serieuze gedrukte media. Daarbij resulteerde het bezoek dat enkele Franse journalisten aan de Lage Landen brachten in uitgebreide en goed gedocumenteerde overzichtsartikelen over de Nederlandse en Vlaamse boekenwereld (zie ook 2.1.3). Ook werden de meeste discussieprogramma's en interviews op en tijdens de Salon waaraan Nederlandse en/of Vlaamse auteurs deelnamen goed bezocht.

De Franse partners waarmee de laatste twee jaar intensief was samengewerkt toonden zich erg onder de indruk van de Nederlands-Vlaamse presentatie op de Salon. Het 'Bravissimo!' waarmee de Franse premier Raffarin het *pavillon d'honneur* loofde, werd nadien herhaald door vertegenwoordigers van de beursorganisatie, de grote Franse uitgeverijen en het Franse Ministerie van Cultuur. Het Nederlands-Vlaamse *pavillon d'honneur* werd ontworpen door het Nederlandse bureau Kossmann & De Jong.

'Les phares du Nord' is de laatste activiteit geweest van de Stichting Frankfurter Buchmesse 1993, die, na afhandeling van nog lopende zaken, zal worden opgeheven. Grotere en kleinere Nederlands-Vlaamse literaire manifestaties zullen in de toekomst gezamenlijk door het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren i.s.m. Het beschrijft

worden georganiseerd. Voor de bijdrage die de stichting SFB'93 door de jaren heen heeft geleverd aan het internationale succes van de Nederlandstalige literatuur, wil het Literair Productiefonds de bestuurders van de stichting van harte dankzeggen.

Voor de HGIS is een uitgebreid verslag van de manifestatie in Parijs geschreven, dat op verzoek toegestuurd kan worden; ook is er een zeer omvangrijk persdossier aanwezig op de burelen van het NLPVF.

Novas vozes – Nederlandse en Vlaamse auteurs in Portugal

Van 23 tot en met 25 oktober 2003 stond de Nederlandse taal centraal op de Expolingua, de jaarlijkse boeken- en talenbeurs in Lissabon. In het kader hiervan organiseerden het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren op verschillende locaties in Lissabon literaire programma's, waaraan acht Nederlandstalige schrijvers deelnamen. Deze literaire programma's kwamen tot stand in samenwerking met de Casa Fernando Pessoa, de Livraria Bulhosa en de Nederlandse Ambassade in Lissabon. Aan de manifestatie namen deel: Adriaan van Dis, Gerrit Komrij, Arthur Japin, Moses Isegawa, Tessa de Loo en Arjen Duinker uit Nederland; Anne Provoost en Arne Sierens uit Vlaanderen.

Voorafgaand aan en tijdens de beurs schonk Livraria Bulhosa bijzondere aandacht aan de Nederlandstalige literatuur in Portugese vertaling, ondermeer door het organiseren van een tweetal informele programma's met Nederlandse auteurs. De beurs zelf werd geopend met een lezing van Gerrit Komrij, over taal en nationale identiteit. Op 23 en 24 oktober wijdde Casa Fernando Pessoa, het belangrijkste literaire podium van Portugal, vier avondprogramma's aan de in Lissabon aanwezige Nederlandse en Vlaamse auteurs. De programma's in Casa Fernando Pessoa waren voornamelijk thematisch van opzet. Gesproken werd over onderwerpen die Nederland, Vlaanderen en Portugal met elkaar verbinden, zoals de verbeelding van Afrika in de contemporaine literatuur, buitenlandse schrijvers in Portugal, jeugd en jeugdcultuur in Portugese en Vlaamse romans. Ook werd er een programma gewijd aan de Portugese en Nederlandstalige poëzie, waaraan behalve de Nederlandse dichters Komrij en Duinker ook Casimiro de Brito en Ana Hatherly uit Portugal deelnamen. De publieke aandacht voor de programma's was groot; steeds lazen en spraken de auteurs voor een volle zaal, waarmee in totaal ongeveer 300 geïnteresseerden kennis hebben kunnen maken met de Nederlandse en Vlaamse schrijvers. Ook in de Portugese pers werd aandacht besteed aan de Nederlands-Vlaamse aanwezigheid in Lissabon. Het belangrijkste culturele tijdschrift van Portugal, *Expresso*, besteedde drie paginagrote artikelen aan de Nederlandstalige literatuur en aan de aanwezige schrijvers in het bijzonder.

Het Literair Productiefonds was op de beurs aanwezig met een stand. In aansluiting op het literaire programma was in samenwerking met de Nederlandse Ambassade een nevenprogramma tot stand gebracht, waarin onder andere verfilmingen van *De tweeling* en *Vallen* werden vertoond.

Literatuur van de Noordzee – Nederlandse schrijvers in Sint-Petersburg

Van 25 tot 27 september 2003 organiseerde het NLPVF een literaire manifestatie in Sint-Petersburg, in het kader van de statelijke manifestatie 'Days of Dutch Culture' in Sint-Petersburg in september. Zes Nederlandse auteurs, allen met een nieuw boek in Russische vertaling, namen aan de manifestatie deel: Elmer Schönberger (*Het apollinisch uurwerk*, Pro Arte), Mariët Meester (*Bokkezeang*, Amphora), Pieter Waterdrinker (*Liebman's ring*, Limbus), Margriet de Moor (*Kreutzer-sonate*, Limbus), Toon Tellegen (*De trein naar Pavlovsk en Oostvoorne*, Hyperion) en Kees Verheul (*Dans om de wereld*, Zvezda). Rond deze auteurs waren vier programma's georganiseerd: twee in het Anna Achmatova Museum (het belangrijkste literaire podium in Sint-Petersburg), een poëzieprogramma in het literair café de Zwerfhond, en een lezing van Margriet de Moor in de Majakovski Bibliotheek. Met uitzondering van het laatste werden de programma's zeer goed bezocht; daarbij moet met name het poëzieprogramma worden genoemd, waar veel belangstellenden aanwezig waren en waarbij op het podium een heel geanimeerde en boeiende discussie ontstond tussen de deelnemende Nederlandse dichters Verheul en Tellegen en de uitgenodigde

Petersburgse dichters. Bij de programma's waren ook steeds Petersburgse auteurs en / of moderatoren betrokken. In het Achmatova Museum was tijdens de manifestatie en gedurende twee weken daarna een kleine expositie te zien van werk van beeldend kunstenaar Kurt Löb, die veel Russische literatuur in Nederlandse vertaling heeft geïllustreerd. Tijdens één van de programma's in het Achmatova Museum, dat aan literatuur en muziek was gewijd en waaraan Margriet de Moor en Elmer Schönberger deelnamen, werd twee strijkkwartetten uitgevoerd: *Kreutzer-sonate* van Leos Janáček en een strijkkwartet van Elmer Schönberger. De betrokkenheid en deelname van de Petersburgse uitgever, waar het NLPVF van tevoren op had gehoopt, viel uiteindelijk tegen; er was gerekend op enige publicitaire ondersteuning en begeleiding van auteurs. Het Nederlands Instituut in St. Petersburg, het Nederlands consulaat en met name de vakgroep Nederlands van de Universiteit van Sint Petersburg verleenden belangrijke ondersteuning, waar het ging om accommodatie, vertalingen en logistiek.

Griekenland, Duitsland, Colombia

Het voor september 2003 voorziene poëziefestival in Athene was een initiatief van de Nederlandse Ambassade en het National Book Centre of Greece. De concrete organisatie en de hoofdverantwoordelijkheid zou in handen zijn van het National Book Center, het NLPVF zou organisatorische ondersteuning verlenen. Het National Book Center heeft echter vanwege andere prioriteiten besloten voorlopig af te zien van de organisatie van een dergelijk festival. Besloten werd de manifestatie uit te stellen tot een andere partner is gevonden. Het is echter nadrukkelijk de bedoeling om binnen de komende cultuurnotaperiode een literaire presentatie in Athene te organiseren. Hiertoe heeft de directeur Henk Pröpper inmiddels een voorbereidende reis naar Griekenland gemaakt. De omvangrijke literaire manifestatie die het NLPVF voornemens is in Berlijn te organiseren, stond gepland voor november 2003, tien jaar na het Nederlands-Vlaamse *Schwerpunkt* op de Frankfurter Buchmesse 1993. Om een aantal redenen is besloten de manifestatie te verschuiven naar mei 2004. Allereerst staan in het voorjaar van 2004 meerdere nieuwe vertalingen van Nederlandse romans op stapel; daaronder is werk van auteurs die in Duitsland nog aan bekendheid kunnen winnen. Uitstel van de manifestatie bood bovendien de mogelijkheid om van de Berlijnse manifestatie opnieuw een Nederlands-Vlaamse onderneming te maken; in mei 2004 zullen behalve elf Nederlandse ook zeven Vlaamse auteurs optreden. Verder drongen enkele van de Berlijnse podia aan op uitstel naar het voorjaar, een publicitair gunstiger periode, wat bovendien de mogelijkheid schept om een verbinding te leggen met de opening van de nieuwe Nederlandse ambassade in Berlijn. Vanwege de bomaanslag in Bogotá begin 2003 en het negatieve reisadvies voor Colombia, achtte het NLPVF het raadzaam om de plannen voor een omvangrijke presentatie van Nederlandstalige literatuur op de boekenbeurs in Bogotá enigszins bij te stellen. Uiteindelijk hebben drie Nederlandse auteurs, te weten Arnon Grunberg, Moses Isegawa en Carolina Trujillo *acte de présence* gegeven op de beurs. Zij lazen er voor uit eigen werk en namen deel aan debatten en publieke interviews. Hun boeken waren op de beurs verkrijgbaar.

**Литература
Северного
моря**

Нидерландские и российские
писатели в Санкт-Петербурге

25-27 сентября 2003 года

Возможные изменения в программе будут отражены на сайте
Нидерландского фонда поддержки изданий и переводов
www.nlpvf.nl/petersburg

2.4 Vertaalsubsidies

In 2003 ontving het NLPVF in totaal 157 aanvragen voor subsidie van vertaalkosten (in 2002: 149). Dat is opnieuw een stijging, de derde op rij, en het hoogste aantal dat het NLPVF in zijn bestaan ontving. Voor rekening van literaire non-fictie kwamen 42 aanvragen. De rest betrof aanvragen voor fictie, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie en literaire teksten in tijdschriften en/of bloemlezingen.

Van de aanvragen voor fictie werd er één afgewezen (in 2001 vijf, in 2002 drie). Van de aanvragen voor literaire non-fictie waren er geen afwijzingen in 2003.

In totaal werd in 2003 het bedrag van € 420.494,- aan vertaalsubsidies toegekend. Het gedeelte hiervan aan subsidies voor literaire non-fictie bedroeg € 122.309,-. Non-fictie boeken vallen door hun omvang en vaak hoge moeilijkheidsgraad soms duurder uit dan fictie en de subsidiebedragen ervoor veroorzaken onvoorspelbare schommelingen in het totaalbedrag aan vertaalsubsidies per jaar.

Het aantal toegekende aanvragen voor **fictie** was 115, hetzelfde aantal als in 2002. In 2000 en 2001 kende het NLPVF respectievelijk 105 en 110 aanvragen toe. Opvallend zijn de verschuivingen in de nationaliteit van de aanvragers.

Het grootste aandeel buitenlandse aanvragen komt zoals gewoonlijk uit Duitsland (18). Dit aantal is opvallend lager dan in 2002 toen er nog 30 aanvragen uit Duitsland kwamen. Voornaamste reden voor deze daling is dat de Nederlandse literatuur inmiddels goed is geworteld in de Duitse leescultuur. Daardoor komen veel uitgeverijen vanwege de limiet aan onze subsidieregeling (maximaal 2 titels per auteur per genre) niet meer in aanmerking voor subsidie. Het NLPVF vindt dat een gezonde ontwikkeling; de Nederlandse literatuur kan in Duitsland grotendeels op eigen benen staan. Daarnaast heeft de economische recessie de Duitse uitgevers relatief zwaar getroffen, waardoor zij tijdelijk minder vertaalde literatuur konden uitgeven.

Het aantal aanvragen uit Frankrijk liep ook terug, van 29 in 2002 naar 10 dit jaar. Deze afname was echter te verwachten na de grote impuls van de Salon du Livre 2003. In 2002 werd er als opmaat voor de Salon voor een recordaantal Nederlandse titels in Franse vertaling subsidie aangevraagd; daarnaast verschenen ook veel boeken zonder steun van het NLPVF.

Het aantal aanvragen uit Engeland en de Verenigde Staten steeg iets: van 8 in 2002 naar 12 in 2003. Het NLPVF zal zich blijven inspannen om nieuwe auteurs in Engelse taalgebieden onder de aandacht te brengen.

De afname van de Duitse en Franse aanvragen heeft direct tot gevolg dat het aandeel van de drie 'prioriteitstalen' (Frans, Duits en Engels) bij de fictie-toekenningen is gedaald van ongeveer 45% in 2002 naar 35% in 2003. Opvallend veel aanvragen kwamen uit Spanje (9) en Rusland (5). In het kader van de 'Days of Dutch Culture' in Sint-Petersburg publiceerde een aantal Russische uitgevers de Russische editie van Nederlandse werken op het door het NLPVF georganiseerde literair festival.

In 2003 werd voor het eerst subsidie toegekend aan een uitgever uit Georgië, voor het kinderboek *Iep!* van Joke van Leeuwen. Een andere opmerkelijke uitgave waar het NLPVF en het Vlaams Fonds voor de Letteren gezamenlijk een bijdrage aan leverden was de bloemlezing *Landscape with Rowers: Poetry of the Netherlands*, samengesteld en vertaald door Nobelprijswinnaar J.M. Coetzee. In bijlage 3 is de complete lijst subsidietoekenningen opgenomen.

Het aantal aanvragen voor **non-fictie** is in 2003 opvallend gestegen ten opzichte van 2002: van 34 naar 42. Daarmee is zelfs de uitschieter van 2000 (40 aanvragen) overtroffen. Alle aanvragen werden goedgekeurd.

Ook het subsidiebedrag steeg van € 106.576,- in 2002 naar € 122.309,- in 2003.

De meeste aanvragen kwamen uit Duitsland (10), met het Angelsaksische taalgebied als goede tweede (8), waarna het Spaanse taalgebied (5) en Italië (4) volgden. Voor het eerst was er ook een aanvraag uit Syrië.

Zestien van de aanvragen hadden betrekking op titels die in eerdere 'Quality Non-fiction from

Holland' brochures waren opgenomen. Daarmee is de werking van de brochure overtuigend bewezen. De literaire non-fictie titels zijn in bijlage 3 apart vermeld.

Uitgevers uit de in paragraaf 2.2.4 genoemde landen kunnen naast een vertaalkostensubsidie ook een tegemoetkoming in de **productiekosten** aanvragen (tot een maximumsubsidie van € 1400,-; naar rato van de omvang van het boek). Daarnaast kan een buitenlandse uitgever ook productie-kostensubsidie aanvragen voor een poëzie-uitgave of een publicatie in een literair tijdschrift. In 2003 hebben buitenlandse uitgevers daar 46 keer gebruik van gemaakt. In totaal werd aan productie-kostensubsidies € 47.012,- toegekend, waarvan € 12.800,- aan non-fictietitels werd toegekend.

2.5 Bibliotheek en documentatie

Het NLPVF bezit een unieke boekencollectie, thans bestaande uit circa 7350 vertalingen op het gebied van de Nederlandse en Vlaamse literatuur, non-fictie en kinder- en jeugdliteratuur. In 2003 konden zo'n 350 boeken en tijdschriften aan de collectie worden toegevoegd.

In de eerste plaats waren dat de door het NLPVF gesubsidieerde titels, waarvan standaard een aantal exemplaren wordt verkregen. Daarnaast is er veel werk van gemaakt om ook exemplaren van de niet-gesubsidieerde titels te bemachtigen. Dit jaar ontvingen we boeken ten geschenke van het Vlaams Fonds voor de Letteren, van auteurs en vertalers en van Nederlandse en buitenlandse uitgevers. Verder werden boeken via de boekhandel en internet verworven.

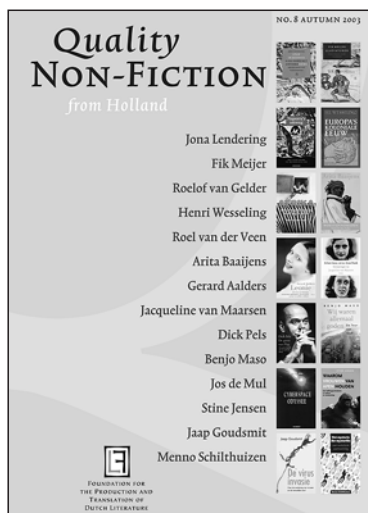
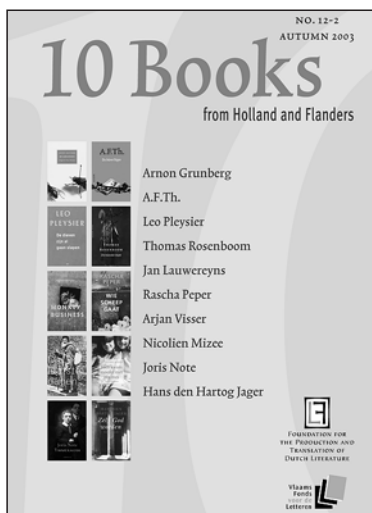
Uiteraard werden ook dit jaar weer regelmatig gegevens uitgewisseld met de Koninklijke Bibliotheek in 's-Gravenhage betreffende vertalingen van Nederlandse literatuur, waarbij over en weer ontbrekende vertalingen werden geschonken.

Voorts is verder gewerkt aan de ontsluiting van de collectie door middel van een database, die inmiddels 9000 beschreven records bevat. Naast de catalogisering van het eigen boekenbezit zijn hierin beschrijvingen opgenomen van niet aanwezige titels en de gegevens van titels 'in preparatie', waarvan de rechten aan een buitenlandse uitgever zijn verkocht en die in de toekomst zullen verschijnen. Op basis van deze gegevens kunnen fondsmedewerkers buitenlandse uitgevers adviseren. Tevens kunnen lijsten worden uitgedraaid voor eigen gebruik, voor buitenlandse contacten en voor andere geïnteresseerden. Ook steeds meer ambassades doen een beroep op de specifieke gegevens die het NLPVF kan verschaffen. Een toenemend aantal verzoeken om lijsten met vertaalde titels toegestuurd te krijgen komt binnen via e-mail, veelal na een bezoek aan de website van het NLPVF. Op deze site zal in 2004 de wekelijks aangepaste versie van de database te raadplegen zijn.

De afdeling documentatie bevat onder meer een knipselarchief van Nederlandse recensies en een grote verzameling besprekingen van Nederlandse literatuur in buitenlandse kranten. Op deze archieven werd regelmatig een beroep gedaan, met name voor onderzoek naar de receptie van Nederlandse literatuur in het buitenland.

2.6 Publicaties en website

De jaargang 2003 telde twee nummers van de **periodieken** *10 Books from Holland and Flanders* (voorjaar en najaar), en een nummer (voorjaar 2003, nummer 12/1) van de *Nieuwsbrief Letteren*. Beide zijn een gezamenlijke uitgave van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren. Met deze publicaties wordt een internationaal publiek van uitgevers, redacteurs, vertalers, critici, literaire agenten, neerlandici en andere belangrijke contacten op de hoogte gehouden van nieuwe boeken, vertalingen en ontwikkelingen in de Nederlandse en Vlaamse literatuur. De publicaties zijn een effectief middel voor de bevordering van de Nederlandstalige literatuur in het buitenland. In de *10 Books from Holland and Flanders* werden 20 nieuwe titels uit de jaarproductie fictie besproken, waarvan 6 Vlaamse en 14 Nederlandse. Vier van de 20 waren prozadebuten, drie de tweede publicatie van de schrijver; daarnaast werden nieuwe romans van gelauwerde schrijvers als Arnon Grunberg, A.F.Th. van der Heijden, Hella Haasse, Thomas Rosenboom en Adriaan van Dis opgenomen.

Voor de Frankfurter Buchmesse in oktober werd een **non-fictie brochure** gemaakt; *Quality Non-Fiction from Holland* nr. 8 bevatte stukken over goed geschreven wetenschappelijke non-fictie gericht op een breder publiek, populair-wetenschappelijke non-fictie, journalistieke non-fictie, reisliteratuur, een biografie en memoires. De opgenomen titels: Jona Lendering, *Stad in marmer*; Fik Meijer, *Gladiatoren*; Roelof van Gelder, *Naporra's omweg*; H.L. Wesseling, *Europa's koloniale eeuw*; Roel van der Veen, *Africa*; Stine Jensen, *Waarom vrouwen van apen houden*; Benjo Maso, *Wij waren allemaal goden*; Jaap Goudsmit, *De virusinvasie*; Menno Schilthuizen, *Het mysterie der mysterieën*; Jos de Mul, *Cyberspace Odyssee*; Dick Pels, *De geest van Pim*; Arita Baaijens, *Woestijn-nomaden*; Gerard Aalders, *Leonie* en Jacqueline van Maarsen, *Ik heet Anne, zei ze, Anne Frank*.

Om het literair erfgoed gericht onder de aandacht te brengen werd de brochure *10 Children's Classics* gemaakt. In deze uitgave werden tien **klassieke werken** uit de naoorlogse kinder- en jeugdliteratuur gepresenteerd, variërend van Tonke Dragt's *De brief voor de koning* tot *Mijn vader* van Toon Tellegen.

Voor de Frankfurter Buchmesse zijn zes Engelstalige **promotiedossiers** over fictietitels gemaakt, met factsheets, interviews en fragmentvertalingen, van de volgende auteurs:

ADRIAAN VAN DIS	<i>Familieziek</i>
ARNON GRUNBERG	<i>De asielzoeker</i>
HELLA S. HAASSE	<i>Sleuteloo</i>
A.F.TH. VAN DER HEIJDEN	<i>De Movo tapes</i>
OEK DE JONG	<i>Hokwerda's kind</i>
THOMAS ROSENBOOM	<i>De nieuwe man</i>

Voor dezelfde beurs werden dossiers gemaakt van vijf kinder- en jeugdtitels:

TONKE DRAGT	<i>De brief voor de koning</i>
MARTHA HEESSEN	<i>Toen Faas niet thuiskwam</i>
JOKE VAN LEEUWEN	<i>Kweenie</i>
SELMA NOORT	<i>Mag ik je spook even lenen?</i>
FLOORTJE ZWIGTMAN	<i>Wolfsroedel</i>

Voor de Kinderboekenbeurs in Bologna werden vier dossiers gemaakt:

BIBI DUMON TAK	<i>Wat een circus</i>
DAAN REMMERTS DE VRIES	<i>Godje</i>
TJIBBE VELDKAMP	<i>De lachaanval</i>
SIMONE VAN DER VLUGT	<i>Schijndood</i>

Ook op het terrein van de Nederlandse non-fictietitels werd er in 2003 een serie promotiedossiers gemaakt.

JELTO DRENTH

MIDAS DEKKERS

TON LEMAIRE

MAARTEN PRAK

FRANK WESTERMAN

De oorsprong van de wereld. Feiten en mythen over het vrouwelijk geslacht

De larf. Over kinderen en metamorfose

Met open zinnen. Natuur, landschap, aarde

Gouden Eeuw. Het raadsel van de Republiek

Ingenieurs van de ziel

Begin 2003 verscheen het promotiedossier over de misdaadroman *Schijn van kans* van Charles den Tex. Het dossier maakt deel uit van de Gouden Strop-prijs die Den Tex eind 2002 kreeg uitgereikt.

Begin 2003 werd de nieuwe versie van de website on-line toegankelijk. De website bevat een database met Engelstalige informatie over circa 320 titels, 240 auteurs en 60 uitgeverijen. Verder wordt er uitgebreid informatie gegeven over de activiteiten van het NLPVF, de verschillende subsidie-regelingen, en verwezen naar andere literaire sites. In de loop van 2004 wordt ook de database van vertaalde literatuur die door de documentatieafdeling wordt bijgehouden, opengesteld.

In 2003 werd er vijftien keer een elektronische nieuwsbrief verstuurd naar het abonneebestand, dat ongeveer 400 personen (buitenlandse redacteurs, vertalers, journalisten en onderzoekers) omvat. De website wordt dagelijks door meer dan tweehonderd bezoekers geraadpleegd (in 2002 nog 50), waarvan meer dan zestig procent uit het buitenland afkomstig is.

Ook in 2003 kregen de verschillende manifestaties een eigen site met informatie over de deelnemende auteurs, het programma en de diverse locaties. Dit zijn de links naar deze sites:

LES PHARES DU NORD (Frankrijk)

<http://www.nlpvf.nl/salon>

LITERATURE OF THE NORTH SEA (Rusland)

<http://www.nlpvf.nl/petersburg>

NOVAS VOZES (Portugal)

<http://www.nlpvf.nl/lissabon>

De website ter ondersteuning van de Deltareeks (<http://www.deltareeks.nl>) werd opnieuw vormgegeven en uitgebreid met informatie over bestelmogelijkheden en de optie om op de hoogte te worden gehouden van het verschijnen van nieuwe delen in de reeks.

Voor de buitenlandse manifestaties werden folders gemaakt. In deze folders waren portretten van de deelnemende auteurs, programmadetails en een overzicht van de betrokken instanties te vinden. De folders werden verspreid over boekhandels, krantenredacties, literaire cafés, theaters, universiteiten e.d., en via de mailinglijsten van de buitenlandse partners en uitgeverijen. Redactie van al deze uitgaven geschiedde op het NLPVF; de vormgeving werd gedaan door ontwerpers Wim ten Brinke of Philip Stroomberg.

3 SAMENWERKING

Met de Afdeling Media en Letteren van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen was regelmatig vruchtbaar contact over beleidszaken. Ook met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Afdeling DCO, was er veelvuldig overleg en contact; de gestage professionalisering van de culturele afdelingen van de Ambassades draagt zeker bij aan een intensievere samenwerking.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Met de recent aangetreden Staatssecretaris van Cultuur, mevrouw Medy van der Laan, waren verschillende constructieve contacten. Een delegatie van het bestuur en de directeur bespraken met haar de speciale, onafhankelijke positie van het NLPVF, een fonds dat specifiek pragmatisch gericht is, met een sterk culturele opdracht en functie.

Directeur ontmoette de Staatssecretaris bij verschillende geanimeerde bijeenkomsten waar het nationaal en internationaal cultuurbeleid onderwerp van discussie was.

Met Directie en medewerkers van de Afdeling Media en Letteren is ook na het aantreden van de nieuwe directeur van het NLPVF met regelmaat plezierig en praktisch overleg.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

De Ministeries van OCW en Buitenlandse Zaken beheren samen de HGIS-Cultuurgelden, voor de versterking van de aanwezigheid van onze literatuur en auteurs in het buitenland van levensbelang. Centraal stond dit jaar uiteraard de aanwezigheid van de Nederlandse literatuur op de Salon du Livre te Parijs, waar de Nederland en Vlaanderen *invité d'honneur* waren. Zonder de steun van HGIS had de Nederlandse presentatie nooit zo opvallend aanwezig kunnen zijn; recente contacten met Franse uitgevers leren dat de Nederlandstalige literatuur definitief een gezicht heeft gekregen in Frankrijk. In 2003 waren er met steun van HGIS ook literaire evenementen in Lissabon, St. Petersburg en Bogotá. Ook werden wederom belangrijke buitenlandse uitgevers en critici naar Nederland uitgenodigd. De ervaring leert dat deze programma's in belangrijke mate bijdragen aan een gunstig beeld van Nederland in het buitenland en dat ze ook een direct effect hebben op de belangstelling aldaar voor onze literatuur. In 2003 werden ook met steun van de HGIS subsidies verleend aan internationale activiteiten van de LPA (Literaire Podia Amsterdam), de SLAA, Hogeschool Gent, Genootschap van Nederlandstalige Misdadauteurs, de Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis, Winternachten Overzee, Winternachten Indonesië en het IBBY-congres. Met Nederlandse ambassadeurs en culturele attachés is toenemend vruchtbaar contact over activiteiten met Nederlandse auteurs in hun landen, over festivals en evenementen waaraan Nederlandse deelname al dan niet gewenst is. Er zijn ook veelvuldig afspraken van ambassadeurs en attachés met directeur en medewerkers op het kantoor van het NLPVF te Amsterdam.

Algemene Zaken

Directeur was aanwezig bij de lunch die Minister-president Balkenende gaf ter gelegenheid van de komst van de Duitse Bundesrat.

Europese Unie

In het najaar werd een intendant aangesteld door de staatssecretarissen van Cultuur en Europese Zaken om een cultureel programma op te zetten in het kader van het Nederlandse voorzitterschap in 2004 van de Europese Unie. Met het NLPVF was er vanaf het begin veelvuldig contact over een literair programma op te zetten voor en met de tien toetredingslanden.

Nederlandse Taalunie

Met de Nederlandse Taalunie wordt samengewerkt bij de organisatie van vertalersworkshops en -opleidingen, dit onder de vlag van het Steunpunt Literair Vertalen. Ook het Vlaams Fonds voor de Letteren is geassocieerd. Het in 2002 gestarte mentoratensysteem begint zijn eerste vruchten af te werpen. De docenten Nederlands Extra Muros worden, waar mogelijk, betrokken bij optredens van Nederlandse auteurs in het buitenland. Ook wordt met hen overlegd over de keuze van de writer-in-residence, dit geldt Berlijn, Wenen, Londen, Parijs, Paramaribo en Boedapest. Senior beleidsmedewerker Maria Vlaar was aanwezig op het ivn congres in Groningen. Met de Taalunie is rechtstreeks overleg over de financiering van de arbeid van prof. dr. Theo Hermans, eindredacteur van de Engelstalige editie van de Nederlandse literatuurgeschiedenis, eerder in andere vorm verschenen in Frankrijk bij Fayard. De uitgave in Engeland en Amerika is voorzien voor 2004/2005.

Fonds voor de Letteren

Met het Fonds voor de Letteren lopen momenteel twee gezamenlijke programma's, het Intercultureel Letterenbeleid (zie 1.1) en de Nederlandse Gebarentaal (zie 1.6). Het eerste programma richt zich op in Nederland gevestigde, maar nog niet in het Nederlands schrijvende auteurs. Van deze auteurs worden door bemiddeling van de beide fondsen fragmentvertalingen in dossiervorm gepresenteerd. Het NLPVF geeft een stimuleringssubsidie aan Nederlandse uitgevers die werk van een dergelijke auteur willen uitgeven. Daarnaast wordt nauw samengewerkt wat betreft het Fries letterenbeleid, met name de organisatie van de tweede Dag van de Friese Literatuur (februari 2004).

Vlaams Fonds voor de Letteren

In samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren werden de publicaties *Books from Holland and Flanders* en de *Nieuwsbrief Letteren* verzorgd. De beide tweejaarlijkse vertaalprijzen (de Else Otten Preis voor Duitsland en de Vondel Translation Prize voor Engeland) worden door de beide fondsen gezamenlijk gefinancierd. Ook de vertaaldagen vormen een jaarlijks weerkerend gezamenlijk project. Er wordt samengewerkt in het Steunpunt Literair Vertalen, en ook worden gezamenlijk strategieën ontwikkeld met betrekking tot de vertalerslijsten, geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur, promotiemateriaal, presentaties op boekenbeurzen en het Schrijversprogramma Buitenland.

Bij literaire evenementen in het buitenland werd en wordt zoveel mogelijk samengewerkt: met name de bundeling van krachten in het kader van de Salon du Livre 2003 mag een groot succes heten. Ook de voorbereidende werkzaamheden voor de manifestatie in Berlijn (mei 2004) werden gezamenlijk uitgevoerd.

Andere fondsen in Nederland

Het NLPVF neemt deel aan het Fondsenoverleg, ook is het betrokken bij pogingen beheersmatige en juridische aspecten van fondsen en culturele instellingen te harmoniseren.

Er wordt veelvuldig overleg gepleegd en samengewerkt met de SICA. Het NLPVF voorziet SICA-Mag van informatie. Er werd samengewerkt in het kader van de presentatie in St. Petersburg. Directeur en medewerkers bezoeken door SICA georganiseerde bijeenkomsten. Directeur is betrokken in het overleg over een steviger toekomst voor de SICA en is tevens lid van de Adviesraad van de SICA.

Met de Mondriaan Stichting wordt samengewerkt op het gebied van subsidiëring van geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur, en met het Theater Instituut wordt overleg gevoerd, middels een regelmatig bijeenkomend beleidsoverleg, over promotie en subsidiëring van theatervertalingen.

Er is regelmatig contact met het Central and Eastern European Book Projects in Amsterdam over uitgaven in Oost-Europa. Maria Vlaar, senior beleidsmedewerker van het NLPVF is ook bestuurslid van het CEEPB.

Met het Prins Bernard Cultuurfonds is er regelmatig overleg over gezamenlijke subsidiëring van Nederlands werk en over de Nijhoff-vertaalprijs.

Literaire partners

Met Poetry International in Rotterdam is, zeker sinds het aantreden van een medewerker exclusief voor poëzie, groeiend contact onder meer over de internationale website <http://www.poetryinternational.org>, maar ook over Nederlandse deelname aan internationale festivals, internationale poëzietijdschriften, en over uitwisselingen van dichters en poëziedacteurs. Ook met festivals als Wintertuin (Nijmegen), Winternachten (Den Haag) en Crossing Border (Amsterdam) is overleg geweest.

Met literaire podia en organisatoren als de SLAA, Perdu en Maison Descartes, alsmede het Literaire Platform Amsterdam (LPA) zijn er vruchtbare samenwerkingsverbanden. De komst van oud-Directeur Kunsten van het Ministerie van OCW, Maarten Asscher, naar boekhandel Athenaeum, gevoegd bij de wil bij een veelheid van organisaties gezamenlijker te opereren moet aan Amsterdam de komende jaren opnieuw in internationaal perspectief het gezicht van Boekenstad geven.

Vanzelfsprekend zijn de contacten met organisaties in het vak goed en veelvuldig: de CPNB, de LUG (de Literaire Uitgevers Groep binnen de Groep Algemene Uitgevers), de VVL, het Genootschap van Nederlandstalige Misdadauteurs, Stichting sss e.d.

BIJLAGE 1

Toegekende productiesubsidies binnenland 2003

SHAKILA AZIZZADA, *Herinnering aan niets*
Uitgeverij Bornmeer

ANDREAS BURNIER, *Een gevaar dat de ziel in wil*
Uitgeverij Augustus

JACOB CATS, *Verhalen uit de Trou-ringh* (ed. Johan Koppenol)
Amsterdam University Press

BORISLAV ÇICOVAÇKI, *Onvoltooide biografieën*
Uitgeverij Van Gennep

WILLEM ELSSCHOT, *Volledig werk. Delen 5 en 6*
Athenaeum–Polak & Van Gennep

WILLEM ELSSCHOT, *Volledig werk. Delen 7 en 8*
Athenaeum–Polak & Van Gennep

ERASMUS, *Lof en Blaam*
Athenaeum–Polak & Van Gennep

PIET GERBRANDY, *Een steeneik op de rotsen. Over poëzie en retorica*
Uitgeverij J.M. Meulenhoff

TSJÉBBE HETTINGA, *Oan 'e Brek in dei (Een dag aan de Brekken)*
Cd-uitgave met tekstboekje
Stichting Brij Blues/Gerben Rypma Stifting

TSJÉBBE HETTINGA, *Platina de zee*
Uitgeverij Atlas

JAN KOSTWINDER, *Alles is er nog. Verzamelde gedichten*
Uitgeverij Thomas Rap

FOUAD LAROU, *De uitvinding van God – en andere verhalen*
Uitgeverij G.A. van Oorschot

JACOB VAN LENNEP, *De Roos van Dekama* (ed. J. van der Wiel)
Athenaeum–Polak & Van Gennep

PIET MEEUSE, *De droom van de kennis*
Uitgeverij De Bezige Bij

CYRILLE OFFERMANS, *Ver van huis. Denken in beweging*
Uitgeverij De Bezige Bij

KEES OUWENS, *Alle romans tot dusver*
Uitgeverij J.M. Meulenhoff

PIET PAALTJENS, *Snikken en grimlachjes* (ed. M. Mathijssen en D. Welsink)
Athenaeum–Polak & Van Gennep

DURK VAN DER PLOEG, *Troch kadastrale fjilden*
Friese Pers Boekerij

IIKKIE RUITER, JELLE BANGMA, EPIIE DAM EN GINY BASTIAANS, *Boek en brochje / Boek en broodje / Buch und Brötchen*
Stichting It Fryske Berneboek

VAMBA SHERIF, *Het Koninkrijk van Shebah*
Uitgeverij De Geus

ALBERTINA SOEPBOER, *De fjoerbidders*
Uitgeverij Bornmeer

ALBERTINA SOEPBOER, *De knotwilg / Het nachtland*
Uitgeverij Contact

CHRÉTIEN DE TROYES, *Cligès. Een roman over liefde en list*
Uitgeverij Verloren

JABIK VEENBAAS, *De jefte*
Uitgeverij Bornmeer

HANS VERHAGEN, *Eeuwige vlam. Verzamelde gedichten 1958–2003*
Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar

NYK DE VRIES, *Rozijnkonijn*
Uitgeverij Passage

DIVERSE AUTEURS, *De zanger Bindier. El Hizjra-Literatuurprijs 2003*
El Hizjra / Uitgeverij Van Gennep

DIVERSE AUTEURS, *Dubbelleven. El Hizjra-Literatuurprijs 2004*
El Hizjra / Uitgeverij Van Gennep

Gjin grinzen – De reis (ed. Eeltsje Hettinga, Elske Schotanus, Abe de Vries)
Stichting Cepher

Toegekende productiesubsidie geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur 2003

DAAN REMMERTS DE VRIES, *De neuskabouters*
Uitgeverij Van Goor

BIJLAGE 2

Lijst van adviseurs productiesubsidies letterkundige boekuitgaven 2003

PROF. DR. W. VAN DEN BERG
PROF. DR. H. VAN DEN BERGH
R. BLOEM
H. DE BOS
DR. K.J.S. BOSTOEN
A. BRASSINGA
PROF. DR. P.H. BREUKER
T. BRUINJA
P. CALIS
T. VAN DEEL
R. EKKERS
DR. A. FEITSMA
PROF. DR. E.M.P. VAN GEMERT
P. GERBRANDY
DR. B. GEZELLE MEERBURG
H. GROENEWEGEN
K. 'T HART
R. HEITE
DR. K. HILBERDINK
K. JASPERS
A.P. DE JONG
E. LINDNER
G. VAN DER MEER
J. VAN DER MEULEN
B. MOURITS
B. OLDENHOF
DR. R. TH. VAN DER PAARDT
B. VAN DE POL
J.H. DE RODER
PROF. DR. M.H. SCHENKEVELD
R. SCHOUTEN
P.J. SIKKEMA
A. SOEPBOER
PROF. DR. M. SPIES
T.J. STEENMEIJER-WIELENGA
H. TROMP
T.L. VAESSENS
J. VEENBAAS
S. VELTMAN
E. DE WAARD
G. VAN WESTERLOO

BIJLAGE 3

Toegekende subsidies boekuitgaven buitenland 2003

*subsidie op voorwaarde dat een proefvertaling werd goedgekeurd

**tweede en laatste roman waarvoor wij subsidie kunnen toekennen

Fictie (inclusief kinder- en jeugdliteratuur en poëzie)

ABDOLAH, KADER: *Spijkerschrift*, Gyldendal (Denemarken).
Vert.: Tim Kane

AKEN, JAN VAN: *De valse dageraad*, Universe (Oekraïne).
*Vert.: Natalija Karpenko

ARMANDO: 'Vader en zoon' (verhaal), *Am Erker: Zeitschrift für Literatur* (Duitsland). Vert.: Marlene Müller-Haas

BAEKE, JAN: 3 gedichten in *Poetry Wales*, Seren Publishers (UK). Vert.: Willem Groenewegen

BIRNEY, ALFRED: *De onschuld van een vis*, Galang Press (Indonesië). Vert.: W. Dharmowijono**

BOS, CHRIS: *Het Oog, een Liefde*, Erika Klopp Verlag (Duitsland). Vert.: Sonja Fiedler-Tresp

BREY, BART: *Bericht aan de nachtzuster*, Orpheusz Kiadó (Hongarije). Vert.: Richard Wank

BRINK, HANS MAARTEN VAN DEN: *Over het water*, Alianza Editorial (Spanje). Vert.: Isabel Lorda Vidal

COUPERUS, LOUIS: *De binocle*, Weissensee Verlag (Duitsland). *Vert.: Tanja Holzhey

COUPERUS, LOUIS: *De stille kracht*, DarEmar (Syrië).
Vert.: Raed Nqshbandi

COUPERUS, LOUIS: *De stille kracht*, Vani Prakashan (India).
Vert.: Vishnu Khare

DIS, ADRIAAN VAN: *Dubbelliefde*, Carl Hanser Verlag (Duitsland). Vert.: Marlene Müller-Haas**

DIS, ADRIAAN VAN: *Familieziek*, Gallimard (Frankrijk).
Vert.: Daniel Cunin

DIS, ADRIAAN VAN: *Indische duinen*, William Heinemann (UK). Vert.: Ina Rilke

DORRESTEIN, RENATE: *Een hart van steen*, NW Damm & Sønn (Noorwegen). Vert.: Bodil Engen

DUBOIS, PIERRE H.: *In staat van beschuldiging*, Septentrion (Frankrijk). Vert.: David Goldberg

DUINKER, ARJEN: *A Cancão Sublime de um Talvez* (bloemlezing poëzie), Editorial Teorema (Portugal).
Vert.: Arie Pos

EL HAJI, SAID: *De dagen van Sjaitan*, Gaïa Editions (Frankrijk). Vert.: Bertrand Abraham

ENQUIST, ANNA: *Het meesterstuk*, Diigisi publishers (Griekenland). Vert.: Katherina Anna Maria van Dijk Balta

ENQUIST, ANNA: *Het meesterstuk*, Hakibutz Hameuchad (Israël). Vert.: Ran HaCohen

ENQUIST, ANNA: *Het meesterstuk*, Temas & Debates (Portugal). Vert.: Maria do Carmo Mendes de Vasconcelos Romão

FAVEREY, HANS: *Against the Forgetting*, New Directions Publishing (USA). Vert.: Francis R. Jones

FRIEDMAN, CARL: *Twee koffers vol*, Text Publishers Ltd (Rusland). Vert.: Irina Grivnina

GELLINGS, PAUL: *Witte paarden*, Editions Denoël (Frankrijk). *Vert.: Paul Gellings

GLASTRA VAN LOON, KAREL: *Lisa's adem*, Gummerus Publishers (Finland). Vert.: Sanna van Leeuwen**

GLASTRA VAN LOON, KAREL: *Lisa's adem*, Norstedts Förlag (Zweden). *Vert.: Olov Hyllienmark

GLASTRA VAN LOON, KAREL: *De passievrucht*, Metafora (Tsjechië). *Vert.: Ruben Pellar

GLASTRA VAN LOON, KAREL: *De passievrucht*, Pont Kiadó (Hongarije). Vert.: Hedwig Csikós-Vargha

GLASTRA VAN LOON, KAREL: *De passievrucht*, Record (Brazilië). Vert.: Christiano Zwiesele do Amaral

GRUNBERG, ARNON: *Blauwe maandagen*, Editora Globo (Brazilië). Vert.: Cristiano Zwiesele do Amaral

GRUNBERG, ARNON: *Fantoompijn*, Secker & Warburg (UK).
Vert.: Sam Garrett

GRUNBERG, ARNON: *Fantoompijn*, Vaga Publishers (Litouwen). *Vert.: Austra Gudavičiūtė

HAASSE, HELLA S.: *Heren van de thee*, Brána (Tsjechië).
Vert.: Petra Schurová

HARING, BAS: *Kaas en de evolutietheorie*, Det Norske Samlaget (Noorwegen). *Vert.: Lars S. Vikør

HEESEN, MARTHA: *De vloek van Cornelia*, Hachette Livre (Frankrijk). *Vert.: Marjolein Langerits

HERMANS, W.F.: *Nooit meer slapen*, Huma publishers (Estland). Vert.: Kerti Tergem

HERZBERG, JUDITH: bloemlezing poëzie, Vani Prakashan (India). Vert.: Shampa Bhattacharya Razdan

HILTERMAN, KARIN: *Blauwe kralen*, Borgens Forlag (Denemarken). *Vert.: Naja Moelmann-Ibsen

HOTZ, F.B.: *Die Chaussee* (selectie verhalen), Arche Verlag (Duitsland). Vert.: Sibylle Mulot

HOVING, ISABEL: *De gevleugelde kat*, Walker Books (UK).
Vert.: Hester Velmans

- JAGT, MAREK VAN DER: *De geschiedenis van mijn kaalheid*, Damm & Søn AS (Noorwegen). Vert.: Eve-Marie Lund
- JAGT, MAREK VAN DER: *De geschiedenis van mijn kaalheid*, Editorial Empúries (Spanje). *Vert.: Mariona Gratacós i Grau
- JAGT, MAREK VAN DER: *De geschiedenis van mijn kaalheid*, Instar Libri (Italië). Vert.: Franco Paris
- JAGT, MAREK VAN DER: *De geschiedenis van mijn kaalheid*, Kastaniotis Editions (Griekenland). Vert.: Katherina Anna Maria van Dijk Balta
- JAGT, MAREK VAN DER: *De geschiedenis van mijn kaalheid*, Tusquets (Spanje). Vert.: Isabel Lorda Vidal
- JAPIN, ARTHUR: *De droom van de leeuw*, Chatto & Windus (UK). Vert.: David Colmer
- JAPIN, ARTHUR: *De zwarte met het witte hart*, Editorial Teorema (Portugal). Vert.: Arie Pos
- KAT, OTTO DE: *Man in de verte*, Suhrkamp Verlag (Duitsland). Vert.: Andreas Ecke
- KEULEN, MENSJE VAN: *De gelukkige*, Arche Verlag (Duitsland). Vert.: Marianne Holberg
- KRABBÉ, TIM: *Het gouden ei*, Bloomsbury (UK). Vert.: Sam Garrett
- KRABBÉ, TIM: *Het gouden ei*, Like Publishing Ltd (Finland). Vert.: Titia Schuurman
- KRABBÉ, TIM: *De grot*, Buchet–Chastel (Frankrijk). Vert.: Marie Hooghe-Stassen
- KRABBÉ, TIM: *Kathy's dochter*, Reclam Verlag (Duitsland). Vert.: Susanne George
- KRABBÉ, TIM: *Vertraging*, Bloomsbury (UK). Vert.: Sam Garrett**
- KUIJER, GUUS: *Eend voor eend*, Wisby & Wilkens (Denemarken). *Vert.: Jacob Wisby
- KUIJER, GUUS: *Voor altijd samen, amen*, Bokförlaget Opal (Zweden). Vert.: Boerje Bohlin
- LADAN, ANTONI: *Het wandelend hoofd*, Brandes & Appel (Duitsland). *Vert.: Dieter Becker
- LEEUWEN, JOKE VAN: *Iep!*, Link (Georgië). Vert.: Davit Gholijashvili
- LEEUWEN, JOKE VAN: *Iep!*, Editorial Cruïlla (Spanje). Vert.: Mariona Vilalta i Cambra
- LIESKE, THOMAS: *Franklin*, Rowohlt Verlag (Duitsland). Vert.: Christiane Kuby
- LOO, TESSA DE: *Een bed in de hemel*, Eroika Publishing House (Tsjechië). Vert.: Jana Pellarová
- LOO, TESSA DE: *Een bed in de hemel*, Karisto Oy (Finland). Vert.: Anita Odé
- LOO, TESSA DE: *De tweeling*, Gótica (Portugal). Vert.: Maria Alice Vila Fabião
- MÖRING, MARCEL: *In Babylon*, Alianza Editorial (Spanje). Vert.: Julio Grande Morales
- MÖRING, MARCEL: *Modelvliegen*, Les Allusifs (Canada). *Vert.: Emmy Bos
- MOOR, MARGRIET DE: 'A Dutchman with very dark eyes and hair...', *The Boston Review* (USA). Vert.: Duncan Dobbelman
- MOOR, MARGRIET DE: *Kreutzersonate*, Limbus Press (Rusland). Vert.: Svetlana Kniazkova
- MULISCH, HARRY: *Archibald Strohalm*, Carl Hanser Verlag (Duitsland). Vert.: Gregor Seferens**
- MULISCH, HARRY: *De ontdekking van de hemel*, WAB (Polen). Vert.: Ryszard Turczyn**
- MULISCH, HARRY: *De ontdekking van de hemel*, Wahlström en Widstrand (Zweden). Vert.: Joakim Sundström**
- MULISCH, HARRY: *Siegfried, een zwarte idylle*, HUMA Publishers (Estland). Vert.: Vahur Abrams
- MULISCH, HARRY: *Siegfried, een zwarte idylle*, Mladá Fronta (Tsjechië). Vert.: Veronika Havlíková
- MULTATULI: *Max Havelaar*, Cambridge Book Reviews (UK). Vert.: Khaled Al-Hroub (Engels-Arabisch).
- MULTATULI: *Max Havelaar*, Vani Prakashan (India). Vert.: Vishnu Khare
- NIJHOFF, MARTINUS: *De pen op papier. Gedichten en proza*, Uitgeverij van de Universiteit van St. Petersburg (Rusland). Vert.: Irina Michajlova, Alezei Poerin
- NOOTEBOOM, CEES: *Allerzielen*, Aschehoug & Co. (Noorwegen). *Vert.: Egil Rasmussen
- NOOTEBOOM, CEES: *Een lied van schijn en wezen*, PIC (Bulgarije). Vert.: Bagrelia Borisova
- NOOTEBOOM, CEES: *Het volgende verhaal*, DarEmar (Syrië). Vert.: Jamal Saeed
- NOOTEBOOM, CEES: *Het volgende verhaal*, Naklada Pelago (Kroatië). *Vert.: Ana Gioia Ulrich
- NOOTEBOOM, CEES: *In Nederland*, Vani Prakashan (India). Vert.: Vishnu Khare
- NOOTEBOOM, CEES: *Le porte della notte* (bloemlezing poëzie), Edizioni del Leone (Italië). Vert.: Fulvio Ferrari
- NOOTEBOOM, CEES EN SIMONE SASSEN: *Piedras* (catalogus met 16 gedichten), Circulo de Bellas Artes (Spanje). Vert.: Fernando Garcia de la Banda
- NOOTEBOOM, CEES: *Rituelen*, Atena Publishers (Letland). Vert.: Inese Paklone
- NOOTEBOOM, CEES: bloemlezing poëzie, Huerga y Fierro Editores (Spanje). Vert.: Fernando Garcia de la Banda
- NOOTEBOOM, CEES: *Verzameld werk 1: Gedichten*, Suhrkamp Verlag (Duitsland). Vert.: Ard Posthuma
- OLDENHAVE, MIRJAM: *Ik! Ik!*, Deutscher Taschenbuch Verlag (Duitsland). Vert.: Monika Götze
- POOL, JOYCE: *Sisa*, Editions Flammarion (Frankrijk). *Vert.: Kim Andringa
- RASKER, MAYA: *Met onbekende bestemming*, Ediciones Siruela (Spanje). Vert.: Isabel Clara Lorda Vidal
- REVE, GERARD: *Bezorgde ouders*, Drustvo Skuc (Slovenië). Vert.: Mateja Seliskar-Kenda
- ROSENBOOM, THOMAS: *Publieke werken*, Deutsche Verlags Anstalt (Duitsland). Vert.: Marlene Müller-Haas

SCHMIDT, ANNIE M.G.: *Otje, Vrijeme* (Bosnië Herzegovina). Vert.: Goran Saric

SCHMIDT, ANNIE M.G.: *Pluk van de Petteflet*, Slavena DOD (Bulgarije). Vert.: Reina Christova Stefanova

SCHOOT, PHILIBERT: *Daalder*, Garzanti Libri (Italië). Vert.: Elisabetta Svaluto-Moreolo

SCHOOT, PHILIBERT: *Daalder*, List Verlag (Duitsland). Vert.: Barbara Heller

SCHOOT, PHILIBERT: *Daalder*, Four Walls Eight Windows (USA). Vert.: Sherry Marx

SCHRÖDER, ALLARD: *De hydrograaf*, Editions Phébus (Frankrijk). *Vert.: Spiros Macris

SEEVERS, YONO: *Julia is een olifant*, Natur och Kultur (Zweden). Vert.: Ingegard Martinell

SPEE, GITTE: *Meneer Big en de wijde wereld*, Natur och Kultur (Zweden). Vert.: Ingegard Martinell

SPEE, GITTE: *Meneer Big gaat naar de haaïen*, Natur och Kultur (Zweden). Vert.: Ingegard Martinell**

SPRINGER, F.: *Quissama*, Slovart Publishing (Slowakije). Vert.: A. Bzoch

TELLEGEN, TOON: *De genezing van de krekel*, Ediciones Siruela (Spanje). Vert.: María Lerma Ayala

TELLEGEN, TOON: *Misschien wisten zij alles* (selectie van 8 verhalen) en *De verjaardag van de eekhoorn*, Patmos Verlag (Duitsland). Vert.: Mirjam Pressler

TELLEGEN, TOON: *De trein naar Pavlovsk en Oostvoorne*, Hyperion (Rusland). Vert.: Igor Bratus

TERLOUW, JAN: *Oosterschelde windkracht 10*, The Literature Publishing House (Vietnam). Vert.: Cao Xuan Tu

UYTERLINDE, JUDITH: *Eisprong*, Tyto Alba (Litouwen). Vert.: Jolita Vosyliene

UYTERLINDE, JUDITH: *Eisprong*, Double Storey Books (Zuid-Afrika). *Vert.: Marion Boers

VESTDIJK, SIMON: *De redding van Fré Bolderhey*, Editions Phébus (Frankrijk). Vert.: Spiros Macris en Robert Strick**

VOS, IDA: *De lachende engel*, Patmos Verlag (Duitsland). Vert.: Mirjam Pressler

WIEL, SASKIA VAN DER: *Maria, haar ogen en haar mond*, Carlsen Verlag (Duitsland). Vert.: Rolf Erdorf

ZACHARIASSE, DEBORA: *Het dagboek van Daffodil*, Patmos Verlag (Duitsland). Vert.: Eva Schweikart

Bloemlezingen

Landscape with Rowers: Poetry of the Netherlands, Princeton University Press (USA). Vert.: J.M. Coetzee

Le verre est un liquide lent. 33 poètes néerlandais, Éditions Farrago (Frankrijk)

Tien gedichten van vijf Nederlandse dichters in het kader van het Poetry International Festival, Stichting Poetry International (Nederland). Vert.: John Irons, Willem Groenewegen, Susan Massotty, Paul Vincent, Lloyd Haft

Bloemlezing verhalen van Nederlandse auteurs in literair tijdschrift *Múlt és Jövo* (Hongarije). Vert.: Judith Gera e.a.

Gedichten van K. Ouwens, R. Puthaar en T. Tellegen in *Magazine Zvezda* (Rusland). Vert.: Irina Michajlova, Alexey Purin en Olga Tielkes

Non-fictie

ANDRIESEN, LOUIS EN ELMER SCHÖNBERGER: *Het apollinisch uurwerk*, Pro Arte Institute (Rusland). Vert.: Irina Leskovskaya

BOER, DEN PIM: *Europa. De geschiedenis van een idee*, Barrister & Principal (Tsjechië). Vert.: Olga Krijtova

BOXSEL, MATTHIJS VAN: *Encyclopedie van de domheid*, Ayrinti Yayinlari (Turkije). Vert.: Gül Özlen

BOXSEL, MATTHIJS VAN: *Encyclopedie van de domheid*, Editorial Sintesis (Spanje). Vert.: Cathy Ginard

BRAAM, STELLA: *Grijze wolven*, Zangak-97 (Armenië). Vert.: A. Nazarian

BRINK, HANS MAARTEN VAN DEN: *Lichaam en ziel*, Sanssouci (Duitsland). Vert.: Helga van Beuningen

BROKKEN, JAN: *Jungle Rudy*, Marion Boyars Publishers (UK). Vert.: Sam Garrett

BROUWERS, JEROEN: *Adolf & Eva & de Dood*, Noran (Hongarije). Vert.: Tibor Bérczes

DEKKERS, MIDAS: *De larf*, Karl Blessing Verlag (Duitsland). Vert.: Ira Wilhelm

DRAAISMA, DOUWE: *Waarom het leven sneller gaat als je ouder wordt*. Typotex (Hongarije). Vert.: Tamás Balogh

DRAAISMA, DOUWE: *Waarom het leven sneller gaat als je ouder wordt*. Marsilio (Italië). Vert.: Franco Paris

FRANK, ANNE: *Het Achterhuis*, Publishing House Dituria (Albanië). Vert.: Edit Dibra

GOEDEGEBUURE, JAAP: twee essays over Nederlandse literatuur in *El Malpensante* (Colombia). Vert.: Ricardo Bada

GOUDSMIT, JAAP: *De virusinvasie*, Oxford University Press (USA). Vert.: Karin Ford-Treep

GROOT, GER: *Twee zielen*, Publishing House Aidai (Litouwen). Vert.: Antanas Gailius

-
- HABBEMA, COX: *Mijn koffer in Berlijn of het sprookje van de Wende*, Militzke Verlag (Duitsland). Vert.: Ira Wilhelm
- HAMEL, HENDRICK: *Journael van de ongelukkige voyage van 't jacht de Sperwer*, ObarraO (Italië). Vert.: Franco Paris
- HAMMACHER, ABRAHAM: *Het geheim van het berg-zijn*, Cercle d'Art (Frankrijk). Vert.: Philippe Noble
- HERZBERG, ABEL: *Brieven aan mijn kleinzoon. De geschiedenis van een joodse emigrantenfamilie*, OGI Publishers (Rusland). Vert.: Olga Tielkes
- HOUTEN, KEES VAN: *De Hohe Messe van Johann Sebastian Bach*, Novalis (Duitsland). Vert.: Annette Löffelholz
- HUISMAN, MARIJKE: *Mata Hari. La Pluma de Oro* (Colombia). Vert.: José Martha Alleleijn & Gloria Fernández
- KARS, THEO: *Praktisch verstand*, Verlag C.H. Beck (Duitsland). Vert.: Annette Löffelholz
- KOHLBRUGGE, HEBE: *Twée maal twée is vijf. Getuige in Oost en West*, Evangelische Verlagsanstalt (Duitsland). Vert.: Annegret Klinzmann
- KOHNSTAMM, DOLPH: *Ik ben ik*, Verlag Hans Huber (Zwitserland). Vert.: Matthias Wegenroth
- LADAN, ANTONI: *Het wandelend hoofd*, Brandes & Appel (Duitsland). *Vert.: Dieter Becker
- LAENEN, J.H.: *Joodse mystiek*, Editorial Trotta (Spanje). *Vert.: Xabier Pikaza Ibarrondo
- LUYENDIJK, JORIS: *Een goede man slaat soms zijn vrouw*, DarEmar (Syrië). Vert.: Yasmin Nosseri
- MEIJER, FIK: *Keizers sterven niet in bed*, Routledge (UK). Vert.: Steve Leinbach
- NOOTEBOOM, CEES: *De omweg naar Santiago*, Cankarjeva Založba (Slovenië). Vert.: Tanja Mlaker
- NOOTEBOOM, CEES: *Nooteboom's hotel*, The Harvill Press (UK). Vert.: Ann Kelland**
- PLEIJ, HERMAN: *Van karmijn, purper en blauw*, Columbia University Press (USA). Vert.: Diane Webb**
- POL, LOTTE VAN DE: *Het Amsterdams hoerdom*, Siglo XXI (Spanje). Vert.: Cathy Ginard
- POLMAN, LINDA: *'K zag twee beren*, Viking Press (UK). Vert.: Rob Bland
- RATELBAND, KLAAS: *Nederlanders in West-Afrika, 1600-1650*, Vega (Portugal). *Vert.: Tjerk Hagemeijer
- ROOZEN, NICO EN FRANS VAN DER HOFF: *Fair Trade. Het avontuur van Max Havelaar koffie...*, Booksea (Korea). Vert.: Kim Young-Joong
- ROOZEN, NICO EN FRANS VAN DER HOFF: *Fair Trade. Het avontuur van Max Havelaar koffie...*, Feltrinelli (Italië). *Vert.: Suzan Janssen
- SPEERSTRA, HYLKE: *It wrede paradys*, W.B. Eerdmans (USA). Vert.: Henry Baron
- SWAAN, ABRAHAM DE: *Woorden van de wereld*, Typotex Ltd (Hongarije). Vert.: Miklós Fenyves
- UNGER, GERARD: *Terwijl je leest*, Verlag Hermann Schmidt Mainz (Duitsland). Vert.: Verena Kiefer
- VROON, PIET: *Verborgten verleider*, Riuniti (Italië). Vert.: Claudia di Palermo
- WESTERMAN, FRANK: *Ingenieurs van de ziel*, Christian Bourgois (Frankrijk). Vert.: Danielle Losman
- WESTERMAN, FRANK: *Ingenieurs van de ziel*, Ch. Links Verlag (Duitsland). Vert.: Gerd Busse en Verena Kiefer

BIJLAGE 4

Overzicht Schrijversprogramma Buitenland 2003

10-11 januari, BERLIJN

Uitreiking van de Else Otten Literatuurpreis aan Marlene Müller-Haas voor de vertaling van *Kersebloed* van Charlotte Mutsaers (Hanser); interview met Charlotte Mutsaers in het Literarisches Colloquium Berlin

10 februari, NEW YORK

Optreden van Margriet de Moor en Tim Krabbé in het 92nd Street Y

13 februari, BEDBURG-HAU

Harry Mulisch leest in Schloss Moyland, Bedburg-Hau

25 februari, MADRID

Optreden Moses Isegawa, georganiseerd door de Nederlandse Ambassade

4 maart, PARIJS

Optreden F. Springer in het Institut Néerlandais

6 maart, WENEN

Optreden van Leon de Winter in het kader van de 'Literarischer März', Literaturhaus Wien

8 maart, WENEN

Optreden van Margriet de Moor in het kader van de 'Literarischer März', Literaturhaus Wien

12 maart, PARIJS

Presentatie van Franse vertalingen van werk van Arjen Duinker en Marga Minco, Galerie des Editions Caractères

12-14 maart, DUITSLAND

Lesereise van Marcel Möring langs Frankfurt, Stuttgart en Nürnberg – in samenwerking met Luchterhand Verlag

13-14 maart, VANCOUVER

Optredens Philibert Schogt op de University of British Columbia en CAANS

15 maart, PARIJS

Presentatie van *Poésie 2003* in het Maison de la Poésie, met deelname van Mustafa Stitou, Anne Vegter, Jan Mysjkin en Ben Zwaal

16-18 maart, VÖHRINGEN-RECKLINGHAUSEN-BREMEN

Lesereise Alfred van Cleef, bij de verschijning van *Die verirrtte Insel* – in samenwerking met Marebuch Verlag

21-26 maart, PARIJS

23e Salon du Livre Paris: deelname van 51 Nederlandse en Vlaamse auteurs (zie paragraaf 2.3.3)

25-28 maart, ROME

Promotiebezoek Karel Glastra van Loon in Rome, met optreden in Istituto Olandese; bij de verschijning van *De passievrucht* (Fazi)

27 maart, HAMBURG

Uitreiking van de Goethe Preis aan Cees Nooteboom, Hamburger Rathaus

24 april, LONDEN

Lezingen Eva Gerlach en Rob Schouten in The Poetry Society

26 april, BOEDAPEST

Deelname Sasja Janssen aan het Festival du Premier Roman

27-29 april, MADRID

Promotiebezoek Marcel Möring aan Madrid, bij de verschijning van de Spaanse vertaling van *In Babylon* (Alianza)

28 april-6 mei, TIBLISI

Bezoek van Joke van Leeuwen aan Tbilisi, bij de verschijning van de Georgische vertaling van *Iep!*; optredens bij de vakgroep Nederlands van de Universiteit van Tbilisi en in het Kaukasisch Huis

8 mei, LONDEN

Bezoek Tessa de Loo aan Londen, ter promotie van de Engelse vertaling van *Een bed in de hemel* (Arcadia)

9-11 mei, MÜNCHEN

Deelname Geert Mak aan het symposium 'Die Grenzen Europas' in het Literaturhaus München

14-17 mei, SAARBRÜCKEN

Deelname Guus Kuijer en Joke van Leeuwen aan 'Bücher bauen Brücken', internationale kinderboekenbeurs te Saarbrücken

- 19-21 mei, MADRID
Promotiebezoek van Maya Rasker aan Madrid, bij de verschijning van de Spaanse vertaling van *Met onbekende bestemming* (Ediciones Siruela)
- 19-23 mei, ZAGREB-OSIJEK-LJUBLJANA
Deelname Hermine Landvreugd aan het Festival of the European Short Story
- 26 mei, WENEN
Interview met Chris Keulemans door Robert Menasse in het Literaturhaus Wien
- 27 mei, GRAZ
Presentatie van het Amsterdam-nummer van het literair tijdschrift *Lichtungen* in Graz, met Chris Keulemans en Jessica Durlacher
- 28 mei, ROME
Promotiebezoek Renate Dorrestein bij de publicatie van *Vizi nascosti* (Ugo Guanda). In samenwerking met de uitgeverij en de Nederlandse ambassade
- 19-21 juni, PISTOIA
Deelname Willem van Toorn aan poëziefestival 'Il cammino delle comete'
- 15 juli, AVIGNON
Optreden van Adriaan van Dis en Arjen Duinker in het Centre Européen de Poésie d'Avignon
- 26 augustus, KREFELD
Optreden Alfred van Cleef in de Stadtbücherei Krefeld, in het kader van de 'Literarischer Sommer', georganiseerd door het Literaturbüro NRW
- 28-31 augustus, INDONESIA
Deelname Adriaan van Dis aan 'Winternachten Overzee', literair programma in Denpasar, Solo en Jakarta
- 12-20 september, TAIPEI
Deelname Ruben van Gogh aan het Taipei Poetry Festival
- 25-28 september, SINT-PETERSBURG
'Literatuur van de Noordzee': Nederlandse schrijvers in Sint Petersburg in het kader van de 'Days of Dutch Culture'; deelname van Kees Verheul, Mariët Meester, Toon Tellegen, Pieter Waterdrinker, Elmer Schönberger en Margriet de Moor
- 2-6 oktober, VILNIUS
Deelname Mark Boog aan het Druskininkai Poetic Fall Festival, Vilnius
- 3-12 oktober, QUÉBEC
Deelname van Arjen Duinker aan het Festival International de la Poésie Trois-Rivières, Québec
- 8-12 oktober, OLOMOUC / BRNO
Deelname van klankdichter Jaap Blonk aan het festival 'Poetry without borders'
- 19 oktober, PARIJS
Optreden van Hafid Bouazza aan het Collège Néerlandais Paris in het kader van 'Lire en fête'
- 23-24 oktober, VANCOUVER
Optreden van Anna Enquist aan de University of British Columbia / CAANS
- 23-26 oktober, HELSINKI
Bezoek van Marcel Möring aan de Helsinki Book Fair
- 27 oktober, WASHINGTON
Optreden Anna Enquist in de Politics & Prose Bookshop
- 20-26 oktober, LISSABON
Literaire manifestatie 'Novas vozes' in Lissabon, met Adriaan van Dis, Gerrit Komrij, Tessa de Loo, Arjen Duinker, Moses Isegawa, Arthur Japin, Arne Sierens en Anne Provoost
- november, DUITSLAND
Lesereise van Cees Nooteboom door Duitsland, bij de verschijning van zijn verzameld werk in het Duits
- 8-9 november, CHICAGO
Deelname van Karel Glastra van Loon aan het European Writers / Humanities Festival
- 17 november, STOCKHOLM
Deelname van Ruben van Gogh en Alfred Schaffer aan het *ootal* Stockholm International Poesi Festival
- 6-7 december, CARTAGENA DE INDIAS
Deelname van Jaap Blonk aan het Festival Internacional de Poesía
- 3-4 december, MADRID
Optreden van Hans-Maarten van den Brink (*Sobre el agua*, Alianza), Marcel Möring (*En Babilonia*, Alianza) en Matthijs van Boxsel (*Enciclopedia de la estupidez*, Sintesis) in het Circulo de Bellas Artes, Madrid
- 5 december, MADRID
Opening expositie Simone Sassen in het Circulo de Bellas Artes, Madrid
- 9 december, MADRID
Optreden van Cees Nooteboom in het Circulo de Bellas Artes, Madrid

BIJLAGE 5

Vertalershuis Amsterdam, jaarverslag 2003

In 2003 is een begin gemaakt met het opknappen van het Vertalershuis. In april zijn alle kamers geschilderd en in juni is overal een internetcomputer met draadloze ADSL-verbinding geïnstalleerd. Eind januari 2004 zijn op alle kamers nieuwe bedbanken geplaatst en de opknapbeurt zal in mei 2004 worden afgerond met het leggen van nieuwe vloerbedekking. Per 1 april 2003 werd het bedrag van een verblijfsbeurs verhoogd van € 910 naar € 1000 per vier weken.

Bezetting

In 2003 hebben er 36 vertalers en 1 auteur in het Vertalershuis verbleven, gedurende in totaal 50 maanden (bezettingspercentage 83,33%). Hieronder volgen hun namen en de vertalingen waaraan ze tijdens hun verblijf hebben gewerkt.

FRANCO PARIS (Italië)

Nooteboom's Hotel (Cees Nooteboom)

SERGE PATRICE THIBODEAU (Quebec)

gastauteur Fonds voor de Letteren

IRINA LESKOVSKAYA (Rusland)

Het apollinisch uurwerk (Louis Andriessen en Elmer Schönberger)

SHAMPA BHATTACHARYA (India)

Keuze uit gedichten van Judith Herzberg

AINO ROSCHER KRISTENSEN (Denemarken)

De arkvaders (Anne Provoost)

De procedure (Harry Mulisch)

JANA PELLAROVA (Tsjechië)

De tweeling (Tessa de Loo)

MARLENE MÜLLER HAAS (Duitsland)

Familieziek (Adriaan van Dis)

EVA SCHWEIKART (Duitsland)

Een kei in de rivier (Herman van Campenhout)

Daffodil (Debora Zachariasse)

VERENA KIEFER (Duitsland)

Ingenieurs van de ziel (Frank Westerman)

TIBOR BÉRCZES (Hongarije)

Adam en Eva en de Dood (Jeroen Brouwers)

PER HOLMER (Zweden)

De ijsdragers (Anna Enquist)

Geheel de uwe (Connie Palmen)

JEANNETTE RINGOLD (Verenigde Staten)

De ijsdragers (Anna Enquist)

PETRA SCHÜROVA (Tsjechië)

Heren van de thee (Hella Haasse)

SVETLANA KNIÁZKOVA (Rusland)

De komst van Joachim Stiller (Hubert Lampo)

ISABEL LORDA (Spanje)

De geschiedenis van mijn kaalheid (Marek van der Jagt)

RAINER KERSTEN (Duitsland)

Amuse gueule (Arnon Grunberg)

MARIANNE HOLBERG (Duitsland)

De gelukkige (Mensje van Keulen)

ANITA SREBNIK (Slovenië)

Keuze uit verhalen van Toon Tellegen

FERNANDO GARCÍA DE LA BANDA (Spanje)

Zo kon het zijn (Cees Nooteboom)

Vuurwerk zei ze (Stefan Hertmans)

JOSÉ LUIS REINA PALAZÓN (Spanje)

Keuze uit gedichten van M. Vasalis

SUSANA CANHOTO PINA (Portugal)

De zwarte met het witte hart

(Arthur Japin)

GHEORGHE NICOLAESCU (Roemenië)

Allerzielen (Cees Nooteboom)

ADAM BZOCH (Slowakije)

Quissama (F. Springer)

Blokken (F. Bordewijk)

MONIKA GÖTZE (Duitsland)

Ik! Ik! (Mirjam Oldenhove)

TAMÁS BALOGH (Hongarije)

Waarom het leven sneller gaat als je ouder wordt

(Douwe Draaisma)

MIKLOS FENYVES (Hongarije)

Woorden van de wereld (Abraham de Swaan)

BAGRELIA BORISSOVA (Bulgarije)

Kreutzeronate (Margriet de Moor)

IVANA SCEPANOVIC (Servië)

Eilandgasten (Vonne van der Meer)

De geruchten (Hugo Claus)

HANNI EHLERS (Duitsland)

Pelican Bay (Nelleke Noordervliet)

JELICA NOVAKOVIC (Servië)

Samenstelling 'Lexicon Nederlandstalige literatuur van de afgelopen twee eeuwen'

RAN HACHOEN (Israël)

Het meesterstuk (Anna Enquist)

JAN MYSJKIN (België)

PIERRE GALLISSAIRES (Frankrijk)

Samenstelling en vertaling bloemlezing Nederlandse poëzie vanaf 1950 voor tijdschrift *Europe*

ANNETTE LÖFFELHOLZ (Duitsland)

Praktisch verstand (Theo Kars)

JOAKIM SUNDSTRÖM (Zweden)

Keuze uit gedichten van Leonard Nolens

JAROSLAW DOWHOPOLY (Oekraïne)

Samenstelling en vertaling bloemlezing van verhalen van Nederlandse schrijvers

ANETA DANTCHEVA (Bulgarije)

De wetten (Connie Palmen)

Werving

De staf van het Vertalershuis heeft zich, zoals elk jaar, intensief beziggehouden met werving. Dankzij de directe relatie met het NLPVF waren de namen van vertalers met wie een contract was gesloten voor de vertaling van een Nederlandstalig werk in de categorieën kwaliteits-fictie of -non-fictie weer onmiddellijk bekend, zodat zij, als ze zich niet al zelf hadden aangemeld, op de mogelijkheid van een verblijf konden worden gewezen. Bovendien werd traditiegetrouw van deze mogelijkheid gewag gemaakt in de in januari 2003 verschenen Nieuwsbrief. (No.6).

Activiteiten 2003

Op 10 januari 2003 werd in de Grünen Salon der Volksbühne in Berlijn de Else Otten Preis 2002 uitgereikt aan Marlene Müller-Haas voor haar vertaling van een keuze uit *Kersebloed*, *Paardejam* en *Zeepijn* van Charlotte Mutsaers. De tweejaarlijkse Else Otten Preis wordt gefinancierd door het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren en georganiseerd door het Vertalershuis en het Literarisches Colloquium Berlin. Op 22 en 23 maart werden, ter gelegenheid van het feit dat Nederland en Vlaanderen eregast waren op de Salon du Livre in Parijs, in het Institut néerlandais aldaar twee workshops Nederlands-Frans gehouden voor in totaal 36 vertalers. Op 23 en 24 mei werd in het Vertalershuis een workshop gehouden voor 9 vertalers Nederlands-Engels, met als onderwerp een fragment uit *De graanrepubliek* van Frank Westerman. De workshop werd gemodereerd door Susan Massotty en voor een deel bijgewoond door de auteur. Tijdens de workshops werden fragmenten behandeld van Abdelkader Benali, Peter Verhelst, Carl Friedman, Bart Moeyaert en Anne Provoost. Na afloop van de tweede dag vond een openbare sessie plaats waarbij de auteurs vragen beantwoordden die in de loop van de workshops waren gerezen. De leiding van de workshops was in handen van Isabelle Rosselin en Philippe Noble. Op 22 september ontving Sam Garrett in Londen de Vondel Translation Prize voor zijn vertaling van *De renner* van Tim Krabbé. De tweejaarlijkse Vondel Translation Prize wordt gefinancierd door het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren en georganiseerd door het Vertalershuis en de Society of Authors. Op 2 en 3 december werd in Madrid een workshop gehouden voor 10 vertalers Nederlands-Spaans. Onder leiding van Diego Puls werd een fragment behandeld uit de roman *De valse dageraad* van Jan van Aken. Op 12 en 13 december werden voor de vijfde keer de Literaire Vertaaldagen gehouden, dit keer niet in Nijmegen maar in Utrecht als gast van de universiteit aldaar. Onderwerp van de symposiumdag was 'de hervertaling', dat wil zeggen het opnieuw vertalen van eerder in vertaling verschenen werken. Twee vertalers, een uitgever en een academicus lieten elk vanuit hun eigen invalshoek hun licht over dit onderwerp schijnen. De middag werd

afgesloten door het duo Erik Bindervoet en Robbert-Jan Henkes, vertalers van uiteenlopende auteurs als James Joyce en Lennon & McCartney. Op de tweede dag was er een twaalfstal vertaalworkshops, met als 'bijzondere' workshops Oudgrieks-Nederlands en Nieuwgrieks-Nederlands. Ter gelegenheid van het eerste lustrum werd aan de 190 deelnemers een enquêteformulier uitgereikt waarop suggesties konden worden gedaan voor komende vertaaldagen. De Literaire Vertaaldagen werden financieel mogelijk gemaakt door de Stichting LIRA, het Vertalershuis/ Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, het Vlaamse en Nederlandse Fonds voor de Letteren, de Nederlandse Taalunie en de Vereniging van Letterkundigen. De praktische organisatie was in handen van het Vertalershuis, met medewerking van de Universiteit Utrecht.

Europese subsidie

Het Vertalershuis heeft in 2003 regelmatig contact gehad met de overige bij het Europese netwerk RECIT aangesloten vertalershuizen om te overleggen over subsidieaanvragen en de programma's op elkaar af te stemmen. Voor de periode april 2003 t/m maart 2004 heeft het Vertalershuis een subsidie van de Europese Commissie in Brussel ontvangen, samen met het Europäisches Übersetzer-Kollegium in Straelen (Duitsland) en het Collège européen des Traducteurs Littéraires in Seneffe (België).

Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds

Singel 464

1017 AW AMSTERDAM

TEL. 020 620 62 61

FAX 020 620 71 79

E-MAIL office@nlpvf.nl

www.nlpvf.nl

Vormgeving Wim ten Brinke BNO